

Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta

Luboš Libich

Označení původu, zeměpisná označení

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Zuzana Slovácová, PhD.

Katedra: Obchodního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 10. 12. 2008

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně za použití zdrojů a literatury v ní uvedených.

V Praze dne.....10.12.2008

Podpis:

Obsah:

Obsah:	0
Úvod.....	1
1. Obecně k označení původu produktů.....	3
1.1 Historie označování výrobků údaji o původu.....	3
1.2 Označení původu, Zeměpisné označení, údaj o původu zboží.....	4
2. Dimenze právní ochrany označení původu a zeměpisných označení.....	6
2.1. Ochrana OP/ZO v českém právním řádu.....	6
2.2 Ochrana podle Pařížské úmluvy na ochranu průmyslového vlastnictví.....	8
2.3 Ochrana podle Madridské dohody o potlačování falešných nebo klamavých údajů o původu zboží.....	9
2.4 Ochrana podle Lisabonské dohody na ochranu označení původu a jejich mezinárodním zápisu.....	11
2.5 Ochrana podle dohody o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (TRIPS).....	12
2.6 Ochrana poskytovaná právem Evropských společenství.....	13
2.7 Ochrana poskytovaná bilaterálními mezinárodními smlouvami.....	16
2.8 Zhodnocení možností ochrany práv označení původu a zeměpisných označení..	17
3. Komunitární úprava práv na označení zemědělských výrobků a potravin a problémy související s procesem jejího poskytování.....	20
3.1 Možnosti ochrany označení zemědělských výrobků a potravin a instituty jí zajišťující (OP, ZO, ZTS, OZ).....	20
3.1.1 Ochranná známka Společenství.....	20
3.1.2 Označení původu a zeměpisná označení.....	21
3.1.3 Zaručená tradiční specialita.....	25
3.1.4 Zhodnocení a aktuální vývoj komunitární úpravy (politiky) ochrany označování zemědělských produktů a potravin.....	28
3.2 Řízení před Evropskou komisí, přípustné námitky a další možný postup.....	31
3.3 Některé současné spory o zápis ZO/OP do Rejstříku chráněných ZO/OP vedeného EK a možnosti jejich řešení.....	34
3.3.1 Karlovarské oplatky – možná východiska.....	35
4. Druhovú (generická) OP/ZO.....	41
4.1 Problém zdruhování ZO/OP podle komunitárního práva.....	41
4.1.1. Případ „Feta“.....	43
4.1.2 Případ „Parmigiano Reggiano“.....	46
4.1.3 Případ „Grana“.....	48
4.1.4. Nejdůležitější principy a postupy vztahující se k určení druhové povahy názvu OP/ZO ve Společenství.....	49
Závěr.....	51
Seznam zkratk.....	54
Seznam použité literatury a pramenů.....	55
Příloha 1.....	59
Příloha 2.....	60

Úvod

Označení původu a zeměpisná označení jsou důležitým prostředkem ochrany kvality, jakosti a pověsti produktů pocházejících z určitého území či oblasti. Celá řada potravinářských, zemědělských a dalších produktů má u spotřebitelů dobrou pověst, či spotřebitel ví, že se za určitým označením schovává jistá kvalita nebo požadované vlastnosti daného produktu. Specifika určitých lokalit a zeměpisných útvarů odlišují tyto produkty od srovnatelných produktů pocházejících z jakýchkoli jiných částí světa. Ale individualizující znaky výrobku nemusejí být dány výlučně charakterem místního podnebí, půdního složení či četností srážek v oblasti, dále hraje roli způsob zpracování nebo zvláštní schopnosti obyvatelstva dané oblasti při jeho výrobě. Chráněná označení umožňují lepší obranu proti zneužívání jinými konkurenčními obchodními nebo výrobními partnery, kteří mají často snahu parazitovat na dobré pověsti již zavedených označení. Proto řada států zakotvila ve svých právních rádech ochranu institutů označení původu a zeměpisných označení. Zejména v dnešní globalizované době, při stále zmenšujících se vzdálenostech mezi jednotlivými vnitrostátními trhy roste potřeba ochrany na mezinárodní úrovni, a to zejména pod záštitou mezinárodních organizací či nadnárodních uskupení sdružujících co největší počet smluvních států. Takovými uskupeními jsou Evropská společenství (ES), Světová organizace duševního vlastnictví (WIPO) nebo Světová obchodní organizace (WTO). Zejména na jejich půdě by se měla zrodit účinná smluvní, a v případě ES i ochrana poskytovaná na základě sekundárních právních předpisů vydávaných na základě zmocnění v SES, ochrana práv na označení o původu výrobků, která by spolu s dalšími multilaterálními a bilaterálními mezinárodními dohodami, měla poskytovat dostatečné záruky pro výrobce produktů s nezaměnitelnými vlastnostmi vzešlými z místa jejich původu.

Cílem této práce je jednak stručné vymezení obsahu a významu výše zmíněných institutů. Dále porovnání rozsahu ochrany jenž je poskytována jednotlivými mezinárodními konvencemi, českou právní úpravou a v neposlední řadě Evropskými společenstvími. Další část práce se bude zabývat blíže komunitární úpravou, kde se zaměříme jednak na porovnání prostředků ochrany výrobků podle nařízení Rady o ochraně zeměpisných označení a označení původu zemědělských produktů a potravin s dalšími možnostmi, jakož jsou Zaručená tradiční specialita či institut kolektivní

ochranné známky. A rovněž nenecháme stranou proces zápisu označení původu a zeměpisných označení do evropského rejstříku a problémy s tímto souvisejícími. Zejména možností podání námitek proti zapsání označení do rejstříku členským státem a řešení následných sporů se zemí původu výrobku. Na základě judikatury Evropského soudního dvora bude dobré se zmínit o možnosti vzniku sporů o určení druhové povahy názvu výrobku, který by jinak byl způsobilý k zápisu do rejstříku a dalších problémech, které se vyskytly ve sporech o oprávněnosti udělení evropské ochrany práv na označení z tohoto důvodu.

Tato práce by tudíž měla potencionálnímu zájemci o ochranu výrobku nadaného specifickými vlastnostmi spočívajícími v jeho původu poskytnout možnost srovnání a výběru typu ochrany, který by byl pro jeho produkt ten nejvhodnější. Dále, mu poskytne možnost seznámit se s možnými problémy, které mohou vyvstat při, nebo po udělení komunitární ochrany chráněnému zeměpisnému označení a označení původu. Tato práce je ukončena k právnímu stavu dne 30.10. 2008.

1. Obecně k označení původu produktů

1.1 Historie označování výrobků údaji o původu

Spotřebitelé na celém světě si postupem času začaly spojovat názvy konkrétních výrobků s názvy určitých oblastí či regionů, ze kterých tyto výrobky pocházely a vyznačovaly se určitou kvalitou a vlastnostmi danými právě touto lokalitou.¹ Tradice užívání označení sloužících k určování původu výrobků sahá až do starověku. Přičemž produkt vděčil svým zvláštním vlastnostem a kvalitě především přírodním podmínkám dané lokality, ve kterých vznikl či byl vyráběn.

Asi do poloviny 20. století byla ochrana zabraňující zneužití takovýchto označení nalézána v prostředcích práva soukromého. Poté se postupně začala projevovat snaha o veřejnoprávní regulaci ochrany takového označování. Výsledkem byl zejména požadavek na registraci těchto označení ve veřejných knihách. Lisabonská dohoda na ochranu označení původu výrobků a o jejich mezinárodním zápisu ze dne 31. října 1958 byla významným milníkem zajišťujícím možnost mezinárodní registrace odpovídajících výrobků. Jejím prostřednictvím se požadavek registrace těchto označení promítl do mezinárodního práva.²

Původně byla ochrana označení původu v České republice zakomponována do předpisu upravujícího právní ochranu proti nekalé soutěži (§ 4 až 9 zákona č. 111/1927 Sb.). Uvedená ustanovení však postrádala vymezení pojmu označení původu i zvláštního práva, jehož předmětem by označení původu bylo. Zákon č. 111/1927 Sb. alespoň přikazoval všem soutěžitelům, aby se zdrželi jakýchkoli zásahů v hospodářském styku, schopných v rozporu s dobrými mravy soutěže objektivně poškodit soutěžitele, jako oprávněného uživatele označení původu. Speciální ochranu poskytl označení původu zákon č. 5/1924 Sb., o označování původu zboží. Tuto prvorepublikovou úpravu nahrazuje až zákon č. 159/1973 Sb., o ochraně označení původu, a jeho prováděcí vyhláška Úřadu pro vynálezy a objevy č. 160/1973 Sb., o

---

¹ Slováková, Z., Průmyslové vlastnictví, Praha: LexisNexis CZ, 2007, str. 171.

² Horáček, R., Čada, K., Hajn, P., Práva k průmyslovému vlastnictví, Praha: C. H. Beck, 2005, str. 374.

řízení ve věcech označení původu výrobků. Jednalo se o poměrně kvalitní právní úpravu, o čemž svědčí, že v téměř nezměněné podobě přetrvala až do 1. 4. 2002, kdy byla nahrazena zákonem č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení a o změně zákona o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů³ (dále jen zákon o ochraně označení původu). Tento zákon, jsa připravován s ohledem na brzké přistoupení České republiky k Evropským společenstvím, byl vytvořen v souladu s nařízením Rady EHS 2081/92, o ochraně zeměpisných označení a označení původu zemědělských výrobků a potravin. Dále byly promítnuty do výše zmíněného zákona mezinárodní závazky vyplývající pro Českou republiku z Dohody o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (TRIPS). Zákon o ochraně označení původu navíc zavádí nově do českého právního řádu i ochranu zeměpisných označení, čímž sleduje komunitární úpravu práv na označení. Poslední novela zákona o ochraně označení původu č. 375/2007 Sb. reaguje na přijetí nového nařízení Rady ES č. 510/2006, o ochraně zeměpisných označení a označení původu zemědělských produktů a potravin ze dne 20. března 2006, které nahrazuje výše zmíněné nařízení Rady EHS (ES). Tato novela ho činí plně kompatibilním s pozitivní komunitární úpravou.

1.2 Označení původu, Zeměpisné označení, údaj o původu zboží

Účelem označení původu není na rozdíl od ochranných známek identifikace příslušného výrobce, ale odlišení různých produktů různých producentů téže zeměpisné lokality, od produktů pocházejících odjinud. V podstatě je to označení zeměpisné oblasti, odkud výrobek či produkt pochází. Takové označení by v sobě mělo evokovat určitou hodnotu, kterou se takto označené zboží vyznačuje. Je označením geografické lokality, odkud výrobek pochází, přičemž jeho jakost nebo znaky jsou dány výlučně, nebo v převážné míře prostředím této oblasti. Rozhodující může být činitel přírodní (minerální vody, sýry), lidský (tradice a zručnost – výrobky ze zlata), případně obojí (porcelán).⁴

---

³ Slováková, Z., Průmyslové vlastnictví, Praha: LexisNexis CZ, 2007, str. 171.

⁴ Týč, V., Průmyslová a autorská práva v mezinárodním obchodě, Praha: Linde, 1997, str. 80-81.

Ve výše zmíněném smyslu se takové označení stává průmyslovým právem a je mu poskytnuta odpovídající ochrana. K tomu ovšem musí splňovat určité podmínky, které se liší podle jednotlivých definic zakotvených v právních předpisech jak národních tak mezinárodních či komunitárních. V těchto předpisech je ochrana buďto rozšiřována (zavedením pojmu zeměpisná označení), nebo zužována (omezením ochrany jen na určité výrobky). O dimenzích ochrany poskytované právům na označení bude věnována další kapitola této práce. Tudíž i definice podle jednotlivých právních úprav bude lepší zmínit tamtéž.

Rozdíl mezi pojmy zeměpisná označení a označení původu spočívá v podstatě v intenzitě vazby mezi vlastnostmi zboží a jeho zeměpisným původem. Aby byla určitému výrobku poskytnuta ochrana v režimu označení původu, musí vykazovat určitou kvalitu či vlastnosti dané výlučně nebo převážně specifickým zeměpisným prostředím. U zeměpisných označení je tato vazba poněkud slabší. K přiznání ochrany výrobku v rámci institutu zeměpisného označení postačí, že kvalitu nebo jiné vlastnosti zboží lze přičíst jeho zeměpisnému původu.

Pro zaručení pravdivosti původu zboží a tím k zabránění klamání spotřebitele, slouží mimo instituty zeměpisných označení a označení původu i institut údaje o původu zboží či výrobků. Tudíž jejich účel je v zásadě stejný. Rozdíl mezi výše zmíněnými instituty však spočívá v tom, že údaj o původu zboží je pouze názvem místa, kde se zboží vyrábí, zatímco označení původu (zeměpisné označení) k tomu garantuje specifické vlastnosti výrobků, jež jsou více či méně závislé na specifických místních a přírodních činitelích oblasti původu.⁵

---

⁵ Horáček, R., Čada, K., Hajn, P., Práva k průmyslovému vlastnictví, Praha: C. H. Beck, 2005, str. 380.

2. Dimenze právní ochrany označení původu a zeměpisných označení

2.1. Ochrana OP/ZO v českém právním řádu

Zákon č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení a o změně zákona na ochranu spotřebitele, ve znění zákona č. 131/2003 Sb., je nejdůležitějším a základním právním pramenem ochrany označení původu a zeměpisných označení v České republice. Na tento předpis navazuje vyhláška Ministerstva zemědělství č. 243/2002 Sb., kterou se provádí zákon č. 452/2001. Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení a o změně zákona na ochranu spotřebitele. Zákon nabyl účinnosti 1. 4. 2002, až na některá ustanovení (§18 až 22), která nabyly účinnosti až dnem vstoupení v platnost smlouvy o přistoupení České republiky k Evropské unii (tj. 1. 5. 2004). Prováděcí vyhláška nabyly účinnosti 1. července 2002.

Jelikož lze zpravidla kvalifikovat neoprávněné použití označení původu či zeměpisného označení, jako nedovolené soutěžní jednání, je možné domáhat se ochrany také podle příslušných ustanovení obchodního zákoníku. Těmi jsou § 44 a násl. OBCHZ., která obsahují úpravu práva proti nekalé soutěži. Tato ochrana stojí vedle ochrany poskytované zákonem č. 452/2001 Sb. a podle okolností se lze domáhat ochrany podle obou těchto předpisů.

Speciální ochranou některých označení původu se zabývají 2 české právní předpisy, a to zákon č. 97/1996 Sb., o ochraně chmele, ve znění pozdějších předpisů, a vládní nařízení č. 54/1936 o okrskovém pojmenování „Třeboňský kapr“. Uvedené dva právní předpisy vymezují určité pojmy (např. označení „Třeboňský kapr“), podávají výčet rybníků (příslušného relevantního okrsku) nebo chmelařských oblastí podle katastrálních území. Naproti tomu se však nesnaží o komplexní ochranu příslušných označení původu.⁶ Tím je jim přisouzena role pomocných, výkladových a zpřesňujících

---

⁶ Slováková, Z., Průmyslové vlastnictví, Praha: LexisNexis CZ, 2007, str. 173.

předpisů, doplňujících specifika zmíněných označení původu k obecné právní úpravě, založené zákonem č. 452/2001 Sb. a jeho prováděcí vyhláškou.

Výše zmíněné předpisy nejsou jedinými instrumenty pro ochranu označení původu a zeměpisných označení. Další ochranu poskytují např. zákon o ochraně spotřebitele, přestupkový zákon, trestní zákon.

Ze zákona o ochraně označení původu vyplývají dva možné způsoby ochrany výrobku, tj. jako:

- označení původu
- zeměpisné označení

V souladu s evropskou úpravou bylo rozšíření ochrany o institut zeměpisného označení důležitou systémovou změnou.

§ 2 zákona č. 452/2001 podává následující definice uvedených pojmů institutů):

a) označením původu název oblasti, určitého místa nebo země (dále jen "území") používaný k označení zboží pocházejícího z tohoto území, jestliže kvalita nebo vlastnosti tohoto zboží jsou výlučně nebo převážně dány zvláštním zeměpisným prostředím s jeho charakteristickými přírodními a lidskými faktory a jestliže výroba, zpracování a příprava takového zboží probíhá ve vymezeném území; za označení původu pro zemědělské výrobky nebo potraviny jsou pokládána i tradiční zeměpisná nebo nezeměpisná označení pro zboží pocházející z vymezeného území, splňuje-li takové zboží ostatní podmínky podle tohoto ustanovení.

b) zeměpisným označením název území používaný k označení zboží pocházejícího z tohoto území, jestliže toto zboží má určitou kvalitu, pověst nebo jiné vlastnosti, které lze přičíst tomuto zeměpisnému původu, a jestliže výroba nebo zpracování anebo příprava takového zboží probíhá ve vymezeném území.

Dále výše zmíněné ustanovení OOPZO uvádí, že se za zboží podle tohoto zákona považují i služby. Musí mít však, stejně jako výrobky charakteristické vlastnosti určité oblasti.

Ochrana označení původu a zeměpisných označení je založena na registračním

principu. Úřad průmyslového vlastnictví, jakožto ústřední orgán státní správy na ochranu průmyslového vlastnictví České republiky rozhoduje o poskytnutí ochrany zeměpisným označením a označením původu. Pokud příslušné označení splňuje podmínky pro udělení této ochrany, je zapíše se do rejstříku označení původu a zeměpisných označení.⁷

U výrobků nebo potravin, které jsou určeny pro lidskou výživu, a zemědělských výrobků neurčených pro lidskou výživu, jejichž seznam byl stanoven vyhláškou Ministerstva zemědělství č. 243/2002 Sb. musí být žádost o zápis doložena specifikací, která má obsahovat vymezení zvláštností příslušné zeměpisné oblasti a charakteristických vlastností zboží.⁸ V § 10 OOPZO je v souladu s článkem 10 nařízení Rady (EHS)⁹ stanoven kontrolní orgán, který má zajišťovat potraviny a zemědělské výrobky se zapsaným označením původu vyhovovaly specifikaci. Roli kontrolního orgánu plní Česká zemědělská a potravinářská inspekce. Pokud zjistí kontrolní orgán při provádění kontrolní činnosti nedostatky, je oprávněn vyžadovat jejich odstranění a uložit, popřípadě navrhnout opatření k jejich odstranění, včetně kontroly plnění opatření k odstranění zjištěných nedostatků. Nedodržení takových opatření kontrolního orgánu může vést až ke zrušení zápisu takového označení.¹⁰

Podle § 8 zákona č. 452/2001 Sb. není doba ochrany označení původu časově omezena. A zapsané označení původu je oprávněn užívat každý, kdo vyrábí, zpracovává a připravuje zboží s odpovídající kvalitou či vlastnostmi na vymezeném území. U zemědělských produktů a potravin uvedených ve vyhlášce je podmínkou také dodržení specifikace.

2.2 Ochrana podle Pařížské úmluvy na ochranu průmyslového vlastnictví

Pařížskou úmluvou na ochranu průmyslového vlastnictví ze dne 20. března 1883, jako první mezinárodní multilaterální smlouvou zabývající se ochranou

---

⁷ Slováková, Z., Ochrana označení původu a zeměpisných označení po 1. 4. 2002 in Průmyslové vlastnictví č. 7-8/2001, str. 140.

⁸ Horáček, R., Čada, K., Hajn, P., Práva k průmyslovému vlastnictví, Praha: C. H. Beck, 2005, str. 377.

⁹ Míňen je čl. 10 nařízení Rady č. 2081/92, který byl transformován do nového nařízení Rady 510/2006, do jeho článků 10 a 11.

¹⁰ Slováková, Z., Ochrana označení původu a zeměpisných označení po 1. 4. 2002 in Průmyslové vlastnictví č. 7-8/2001, str. 143.

průmyslových práv, signatářské státy vytvořily Unii na ochranu průmyslového vlastnictví. Založila tak vlastně mezinárodní ochranu označení původu na mezinárodním poli. V této oblasti na ni později navazují a rozvíjí ochranu zeměpisných označení Madridská dohoda o potlačování falešných nebo klamavých údajů o původu zboží a Lisabonská dohoda na ochranu označení původu a jejich mezinárodním zápisu.

Obecná úprava, kterou Pařížská unijní úmluva představuje je vlastně určitým rámcem pro národní právní úpravy jednotlivých členských států. Podle jejího článku 10 každá smluvní strana musí přijmout účinná právní opatření proti používání falešných údajů o původu zboží a falešných nebo nepravdivých označení původu zboží nebo údajů o výrobcích.¹¹

Článek 10 v návaznosti na čl. 9 této úmluvy upravuje právo smluvních stran na zabavení zboží nebo vyslovení zákazu jeho dovozu, jestliže jsou použity falešné nebo klamavé údaje týkající se označení původu výrobku nebo totožnosti výrobce, továrníka nebo obchodníka. Uvedené sankce se aplikují jak na přímé užívání takového označení (výslovné), tak i na užívání nepřímé (např. vyobrazením). Zabavení nebo zákaz dovozu zboží lze aplikovat pouze tehdy, připouští-li to zákonodárství určité unijní země.¹² Pokud to právní řád určité unijní země nedovoluje, mají být tyto opatření nahrazena žalobami a prostředky, které zákon této unijní země propůjčuje ve stejném případě vlastním státním příslušníkům.

2.3 Ochrana podle Madridské dohody o potlačování falešných nebo klamavých údajů o původu zboží

14. dubna 1891 byla v Madridu uzavřena Madridská dohoda o potlačování falešných nebo klamavých údajů o původu zboží (dále jen Madridská dohoda). Tato mnohostranná mezinárodní smlouva upravuje některé principy ochrany proti užívání nepravdivých nebo klamavých údajů o původu zboží v obchodním styku. Opírá se a navazuje na Pařížskou úmluvu na ochranu průmyslového vlastnictví. Do zákonodárství členských zemí upravujících prostředky obrany proti užívání nepravdivých údajů o

---

¹¹ Týč, v., Průmyslová a autorská práva v mezinárodním obchodě, Praha: Linde, 1997, str. 82.

¹² Ježek, J., Právo průmyslového vlastnictví, Praha: Linde, 1996, str. 78.

původu výrobků, se promítají ustanovení této dohody o potlačování falešných či klamavých údajů o původu zboží.¹³ Navazuje takto a rozvádí článek 10 Pařížské unijní úmluvy.

Dohoda ukládá signatářským státům povinnost, aby výrobky nesoucí falešné nebo klamavé údaje označující jejich původ při dovozu zabavily. Další povinností smluvních států je také zabavit tyto výrobky při oběhu ve vnitrozemí nebo vyslovit zákaz jejich dovozu. Madridská dohoda též obsahuje popis a výpočet nekalosoutěžních jednání týkajících se klamavého označování původu. Jsou to jednání, která mají charakter publicity a mohou uvést veřejnost v omyl. Enumerativní výčet obsahuje : znaky, oznámení, účty, listy týkající se vína a obchodní korespondence. Mimo uvedené nosiče informací může dojít k nedovolenému jednání například: televizními spoty reklamními bannery a různými jinými prostředky reklamy uskutečňovanými v různých médiích.¹⁴

Článek 3 Madridské dohody obsahuje ustanovení, jež znamená formulaci delokalizační doložky, zní takto: Tato ustanovení nezabraňují prodávajícímu, aby uvedl své jméno nebo svou adresu na výrobky, které pocházejí odjinud než ze země prodeje, v tomto případě musí však být k adrese nebo ke jménu připojen přesný a zřetelný údaj země či místa zpracování nebo výroby nebo nějaký jiný údaj, který postačí k tomu, aby byl vyloučen jakýkoliv omyl o skutečném původu zboží. Toto ustanovení následně vedlo k různým interpretacím a rozměňování způsobu ochrany. Ty navíc umocňuje skutečnost, že rozhodování o tom, které pojmenování je pro svou vlastnost druhovým názvem a vymyká se proto rámci této dohody, je svěřeno vnitrostátním soudům smluvních stran. Tyto nedostatky, spolu s poskytováním ochrany jakémukoliv označení bez předchozí registrace v smluvních státech, vedly k čtyřem revizím této dohody (Washington 1911, Haag 1925, Londýn 1924, Lisabon 1958).

---

¹³ Jakl, L a kolektiv, Ochranné známky a označení původu, Praha: Úřad průmyslového vlastnictví, 2002, str. 127.

¹⁴ Ježek, J., Právo průmyslového vlastnictví, Praha: Linde, 1996, str. 78-79.

2.4 Ochrana podle Lisabonské dohody na ochranu označení původu a jejich mezinárodním zápisu

Lisabonská dohoda na ochranu označení původu a jejich mezinárodním zápisu (dále jen Lisabonská dohoda) ze dne 31. října 1958, je zvláštní mezinárodní mnohostrannou dohodou opírající se o Pařížskou úmluvu na ochranu průmyslového vlastnictví. Jak je uvedeno v článku 1 Lisabonské dohody, tvoří země jichž se dohoda týká Zvláštní unii v rámci Unie na ochranu průmyslového vlastnictví. Tyto země se zavazují podle podmínek této dohody chránit na svých územích označení výrobků jiných zemí Zvláštní unie, která jsou uznávána a chráněna z tohoto titulu v zemi původu a zapsána u Mezinárodního úřadu duševního vlastnictví se sídlem v Ženevě.

Lisabonská dohoda ve svém článku 2 definuje označení původu takto: Název země, oblasti nebo místa sloužící k označení, odkud pochází výrobek, jehož jakost nebo znaky jsou dány výlučně nebo podstatně zeměpisným prostředím, čítaje v tom činitele přírodní a činitele lidské.

Žádost o mezinárodní zápis označení původu se podává k Mezinárodnímu úřadu Světové organizace duševního vlastnictví. Uživatel tohoto označení tak činí prostřednictvím příslušného úřadu země původu. Zemí původu je ta země, jejíž jméno nebo jméno její krajiny nebo místa tvoří označení původu, které poskytlo výrobku jeho obecnou známost. Takto přihlášené označení původu zapíše Mezinárodní úřad do mezinárodního rejstříku, a zápis následně oznámí příslušným úřadům členských států a uveřejní je v periodicky vydávaném věstníku. Po té mohou úřady zemí Zvláštní unie do jednoho roku od oznámení prohlásit, že určitému označení původu nemohou přiznat na svém území ochranu, a zároveň musejí uvést důvody, pro které ochranu poskytnout odmítají.¹⁵ Mezinárodní úřad pak uvědomí v co nejkratší lhůtě úřad země původu o předložených prohlášeních úřadem jiného smluvního státu. Uživatel napadaného označení, kterého jeho národní úřad uvědomí o prohlášení z jiné unijní země, může v této druhé zemi předložit jakékoliv právní nebo správní námítky, na něž mají právo příslušníci této země.

Označení původu je v režimu Lisabonské dohody chráněno proti „veškerému

---

¹⁵ Jakl, L a kolektiv, *Ochranné známky a označení původu*, Praha: Úřad průmyslového vlastnictví, 2002, str.127.

přisvojování nebo napodobování, i když pravý původ výrobku je označen, nebo i když označení je použito v překladu nebo je doprovázeno výrazy, jako je např. druh, typ, způsob, imitace, nebo pod.“ (článek 3 Dohody). Taková ochrana trvá po dobu, po kterou je příslušné označení v zemi svého původu chráněno jako označení původu.¹⁶

Pokud byla výše uvedeným postupem poskytnuta ochrana označení původu v některé zemi Zvláštní unie, nebude se tam moci považovat za označení, které se stalo druhový, pokud bude v zemi původu chráněno jako označení původu.

Ochrana podle Lisabonské dohody je poněkud užší co do šíře zemí, které jsou jejími signatáři. V současné době jsou stranami této dohody pouze 26 zemí, z toho jen 7 z EU.

2.5 Ochrana podle dohody o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (TRIPS)

15. dubna 1994 v Marrakeši byla v rámci systému mnohostranných dohod, které vytvořily významnou součást Dohody o zřízení Světové obchodní organizace (WTO), uzavřena Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví. (zkráceně TRIPS). Tato dohoda vstoupila v platnost 1.1. 1995, také pro ČR, která ji podepsala i ratifikovala. Jakožto součást smlouvy o zřízení WTO je závazná pro všechny členy Světové obchodní organizace.¹⁷ Tj. v současné době pro 184 zemí.

V dohodě TRIPS je poskytnuta ochrana zeměpisným označením, označením původu tato dohoda nevěnuje pozornost, jakož i Lisabonská dohoda poskytuje ochranu jen označením původu a zeměpisná označení do této ochrany nezahrnuje. Podle článku 22 odstavce 1. dohody TRIPS se pro účely této dohody míní za zeměpisná označení, označení, která určují zboží jako zboží, pocházející z území člena, nebo oblasti, nebo místa tohoto území, jestliže lze danou jakost, pověst nebo jiné charakteristické znaky zboží připsat v podstatě jeho zeměpisnému původu.

Právní prostředky ochrany, kterými mají členové zabránit porušování práv na zeměpisná označení podle této dohody obsahuje čl. 23. Tyto právní prostředky by měli

---

¹⁶ Slováková, Z, Průmyslové vlastnictví, Praha: LexisNexis CZ, 2007, str. 192.

¹⁷ Jakl, L a kolektiv, Ochranné známky a označení původu, Praha: Úřad průmyslového vlastnictví, 2002, str. 128.

zabránit jakémukoliv označování nebo prezentaci zboží, které uvádí nebo naznačuje, že dotyčné zboží pochází z jiné zeměpisné oblasti, než je skutečné místo jeho původu, a tím uvádí veřejnost v omyl. Dále zabránit i jakémukoliv užívání představujícího akt nekalé soutěže ve smyslu čl. 10 bis Pařížské unijní úmluvy. Zmíněné ustanovení obsahuje rovněž povinnost členských států odmítnout nebo zrušit zápis ochranné známky, která obsahuje nebo sestává ze zeměpisného označení pro zboží, které nepochází z označeného území, pokud by užívání zeměpisného označení v ochranné známce mohlo uvést veřejnost v omyl z hlediska pravého místa jeho původu. V případě, že uvedené zeměpisné označení je sice pravdivé, jde-li o doslovné označení území ze kterého pochází, ale nepravdivě vzbuzuje u veřejnosti představu, že pochází z jiného území, mají členové tytéž povinnosti ochrany označení, jaké byly uvedeny výše. Dodatečná ochrana pro vína a lihoviny byla včleněna do této Dohody zněním následujícího článku 23.¹⁸ Ten se týká zabránění užívání zeměpisného označení identifikujícího tyto produkty (tj. vína a lihoviny), které nepocházejí z místa uvedeného v dotyčném zeměpisném označení i v případech, kdy je skutečný původ zboží uveden, nebo zeměpisné označení je uvedeno v překladu nebo je doprovázeno výrazy jako „druh“, „typ“, „styl“, „napodobenina“, nebo podobnými. Dále se ohledně vína a lihovin, zavádí další výluky ze zápisu ochranné známky, která obsahuje zeměpisný údaj, aniž by tento produkt (tj. víno nebo lihovina) měl takový zeměpisný původ. Navíc poskytuje ochranu i pro homonymní zeměpisná označení a zároveň ukládá, aby členské státy upravily podmínky pro jejich vzájemné odlišení (to však platí pouze pro vína).

2.6 Ochrana poskytovaná právem Evropských společenství

Hlavním pramenem komunitárního práva v oblasti ochrany práv na označení původu zeměpisná označení je nařízení Rady (ES) č. 510/2006 o ochraně zeměpisných označení a označení původu zemědělských produktů a potravin. Toto nařízení s účinností od 1. března 2006 nahradilo nařízení č. 2081/1992 o ochraně zeměpisných označení a označení původu zemědělských výrobků a potravin. Na toto nařízení

---

¹⁸ Slováková, Z, Průmyslové vlastnictví, Praha: LexisNexis CZ, 2007, str. 192.

navazuje nařízení Komise ES č. 1898/2006 ze dne 14. prosince 2006, kterým se stanoví prováděcí pravidla k výše zmíněnému nařízení.

Důvody pro přijetí nového nařízení byly zejména tyto:

- a) požadavek WTO na zjednodušení evropského systému ochrany zeměpisných označení a označení původu a usnadnění dosažení ochrany subjektům z třetích zemí,
- b) uvedení předpisů ES do souladu s dohodami WTO (TRIPS a GATT),
- c) dosažení zpřehlednění několikrát novelizovaného textu předchozího nařízení a zefektivnění a urychlení řízení o zápis do rejstříku chráněných OP/ZO.¹⁹

Nařízení č. 510/2006 se vztahuje pouze na určených pro lidskou spotřebu, které jsou uvedeny v příloze 1 Smlouvy o ES, potravin, které jsou uvedeny v příloze 1 tohoto nařízení, jakož i zemědělských produktů, které jsou uvedeny v příloze 2 tohoto nařízení. Nevztahuje se však na vinařské produkty, s výjimkou vinných octů, ani na destiláty.

Jak uvádí článek 2 odst.1 nařízení 510/2006, rozumí se:

a) označením původu název regionu, určitého místa nebo ve výjimečných případech země označující zboží, které pochází z tohoto regionu, určitého místa nebo země, jehož jakost nebo vlastnosti jsou převážně nebo výlučně dány zvláštním zeměpisným prostředím zahrnujícím přírodní a lidské činitele a současně jeho produkce zpracování a příprava probíhá ve vymezené zeměpisné oblasti.

b) zeměpisným označením název regionu, určitého místa nebo ve výjimečných případech země, který se používá pro označení zboží pocházejícího z tohoto regionu, určitého místa nebo země a má určitou jakost, pověst nebo jinou vlastnost, kterou lze přičíst tomuto zeměpisnému původu a jehož produkce, zpracování nebo příprava probíhá ve vymezené zeměpisné oblasti.

Dále se za zeměpisná označení či označení původu rovněž považují tradiční zeměpisné nebo nezeměpisné názvy pro zboží, jež splňuje podmínky uvedené pod body a) a b).

---

¹⁹ Soudková, R., Nové nařízení Rady (ES) č. 510/2006 o ochraně zeměpisných označení a označení původu zemědělských produktů a potravin *in* Průmyslové vlastnictví č. 5-6/2006, str. 74.

Takové označení musí být dostatečně jedinečné, aby mohlo být zapsáno do rejstříku chráněných označení původu a zeměpisných označení vedeném Evropskou komisí. Tento aspekt upřesňuje Evropský soudní dvůr v rozsudku ze dne 7. května 1997 ve spojených věcech C-321/94, C-322/94, C-323/94 a C- 324/94 (případ „Pistre“). Evropský soudní dvůr, co se týče předběžné otázky, týkající se označení „horský“ pro zemědělské výrobky a potraviny vyjádřil tento právní názor: Označení „horský“ je svou povahou celkem všeobecné a překračuje státní hranice, přičemž podle článku 2 nařízení č. 2081/1992 (aktuálně účinného příslušného předpisu komunitárního práva) musí existovat přímá spojitost mezi kvalitou nebo vlastnostmi výrobku a jeho specifickým zeměpisným původem. Evokuje rovněž v mysli spotřebitele vlastnosti spojené abstraktním způsobem s horským původem a nikoli s konkrétním místem, regionem či zemí, aby se nařízení 2081/1992 vztahovalo na ochranu takovýchto označení.

Zeměpisná označení a označení původu se zapisují do Rejstříku chráněných označení původu a chráněných zeměpisných označení vedeném Komisí ES, tomu však předchází registrační proces.

Na začátku registračního řízení sdružení výrobců nebo zpracovatelů podá žádost u příslušného národního orgánu. Tento orgán přezkoumá věcnou správnost žádosti, zveřejní ji a umožní podávání námitek v tomto státě usazeným subjektům. Jestli žádost splňuje všechny potřebné náležitosti a nejsou vzneseny připomínky, postoupí národní orgán žádost Evropské komisi. EK následně začne posuzovat oprávněnost žádosti. Doba posuzování žádosti Komisí by neměla přesáhnout 12 měsíců. Pokud Komise uzná žádost za oprávněnou, zveřejní zkrácenou verzi specifikace v úředním věstníku Evropské Unie. Subjekty z dalších členských států nebo třetích zemí mohou, po dobu šesti měsíců od zveřejnění podávat proti zápisu námítka. Jestliže Komise neobdrží žádnou takovou námítka (nebo nebude-li přípustná), zapíše označení do Rejstříku chráněných označení původu a zeměpisných označení a zveřejní jej v úředním věstníku EU.²⁰

Právo ochrany má trvalou platnost a vztahuje se na celé území EU. Podrobněji o komunitární úpravě (ochraně) se bude zabývat příslušná kapitola této práce.

---

²⁰ Politika kvality – označování zemědělských výrobků a potravin, [www. Mze.cz](http://www.Mze.cz).

2.7 Ochrana poskytovaná bilaterálními mezinárodními smlouvami

Výše zmíněné mezinárodní úpravy práv ze zeměpisných označení a označení původu obsahují jisté mezery a nedostatky. Jejich odstranění může být velice zdoluhavým problémem, zvláště u mnohostranných mezinárodních smluv s velkým počtem členských států. Proto mnoho zemí využívá cestu ochrany svých označení původu a zeměpisných označení prostřednictvím uzavírání bilaterálních mezinárodních smluv. Sjednávání a uzavírání bilaterálních smluv má řadu výhod, zejména vzhledem k možnosti zanesení do jejich obsahu určitých specifík příslušného regionu či zvláštních vztahů smluvních stran. Následně budou uvedeny nejvýznamnější výhody těchto smluv, (více viz. citace pod čarou)²¹ :

---

²¹ Vyparina, S., Priemyselno-právna politika štátu v oblasti označení povodu a zeměpisných označení *in* Duševné vlastníctvo, č. 3/2002, str. 46-47 : „Sjednávání a uzavírání těchto smluv má zejména tyto výhody:

1. pružnost a možnost přihlídnutí ke všem zvláštnostem a současně všem specifickým okolnostem a potřebám smluvních států,
2. možnost uzavření dohody či úmluvy o vzájemných právech a povinnostech, jejichž přílohou a nedílnou součástí je seznam mezi smluvními státy dohodnutých konkrétních chráněných označení původu a zeměpisných označení,
3. dohoda nebo úmluva se stává ratifikací součástí právního řádu každé smluvní země, má tedy sílu zákona,
4. změna, doplnění či redukce smluvních označení původu a zeměpisných označení se provádějí dohodou smluvních stran, nikoli složitou procedurou, jak tomu bývá u multilaterálních úmluv či dohod,
5. výhodu při rozhodování o případných neoprávněných zásazích do práv. Pokud je výrobek z jiné země než ze země původu, tato skutečnost stačí k rozhodnutí o neoprávněném zásahu označení původu či zeměpisného označení uvedeného v bilaterální mezinárodní smlouvě,
6. neuvádějí se v nich žádné údaje o oprávněných uživateli daného označení původu nebo zeměpisného označení, ani se v nich nijak nevynezuje oblast či místo, na které se tato označení vztahují a ponechává se to na vnitrostátní právní úpravě každé smluvní strany,
7. smluvní státy se zavazují v seznamu uvedená označení původu a zeměpisná označení chránit na svých územích,
8. možnost společnou smluvní vůli oživit či revitalizovat i taková označení původu či zeměpisná označení, která zdruhověla. Význam takového oživení se projevuje jako důležitý precedent a argument i mimo území smluvních států, protože taková dohoda má širokou publicitu,
9. možnost dohodnout ustanovení o ochraně tvaru slov zaměnitelných se zněním nebo tvarem písma příslušného označení původu či zeměpisného označení a o ochraně jejich překladů nejenom do jazyka nebo jazyků smluvní země, ale i do všech myslitelných jazyků,
10. tyto dohody se nezakládají na registračním principu a s tím spojeným řízením o přihláškách jednotlivých označení původu či zeměpisných označení,
11. tyto dohody mívají někdy širší rozsah, např. o názvy států, správních celků, o historické názvy jednotlivých částí země, o názvy a vyobrazení známých měst, pomníků, řek, apod.,
12. tyto dohody brání zdruhovění označení původu a zeměpisných označení, protože to svou povahou přímo vylučují bez toho, že by se to muselo v nich výslovně uvést apod.

1) obsahují zpravidla specifický seznam označení původu (zeměpisných označení), která budou na svých územích chránit. Ten mohou po vzájemné dohodě libovolně rozšiřovat či zužovat,

2) mohou v nich přihlídnout ke všem zvláštnostem, specifikám a potřebám smluvních stran,

3) ratifikací se dohoda stává součástí práva smluvního státu,

4) je u nich možno domluvit si širší rozsah ochrany na názvy měst, států, území krajinných útvarů atd.

Česká republika uzavřela takovéto bilaterální dohody se Švýcarskem (1976), Rakouskem (1981) a Portugalskem (1987).

2.8 Porovnání možností mezinárodní ochrany práv z označení původu a zeměpisných označení

S ohledem na to, co bylo uvedeno výše, přicházejí v této podkapitole v úvahu k porovnání 4 mezinárodní možnosti ochrany označení původu a zeměpisných označení. Jsou jimi ochrana podle Lisabonské dohody (jež poskytuje ochranu označení původu pod záštitou WIPO), dohody TRIPS (která poskytuje ochranu zeměpisným označením pod záštitou WTO), komunitárního práva a bilaterálních mezinárodních dohod.

Výhody bilaterálních mezinárodních smluv týkajících se týkajících se označování výrobků se specifickými vlastnostmi danými jejich původem a vypsané v předchozí podkapitole této práce jsou zajisté spolehlivým garantem ochrany výrobků nadaných takovými vlastnostmi. Avšak nelze opominout, že přes všechny tyto výhody mají pouze dílčí povahu, jelikož se uplatní pouze na územích dvou států. Je samozřejmě výhodné uzavírání takovýchto smluv se státy, se kterými má daný stát velký export

(import) výrobků a úprava zahrnující specifika takovýchto výrobků či služeb mohou být adekvátně upravena v příslušné bilaterální smlouvě. Oproti tomu smlouvy s ostatními státy by jistě nebyly příliš praktické.

Lisabonskou dohodu, ač je dohodou systému zastřešovaného Světovou organizací duševního vlastnictví (čítající 184 členů), přijalo pouze 26 států. I když je mezinárodní zápis u Mezinárodního úřadu duševního vlastnictví adekvátně demonstrativní, územní rozsah její platnosti je stále velmi omezený. Lisabonská dohoda zaručuje ochranu pouze označením původu tudíž vazba na oblast z níž zboží pochází je intenzivnější než u dohody TRIPS. Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví, kterou jako součást dohod o WTO je vázáno v současné době 153 členských zemí Světové obchodní organizace, zas poskytuje ochranu pouze zeměpisným označením a to ještě na dvou stupních. Silnější ochranu poskytuje pouze vínům a lihovinám.

Komunitární ochrana je z hlediska počtu členských států také dosti omezena, ochranu ale podle posledního nařízení 510/2006 poskytuje zápisem do rejstříku EK i označením původu nebo zeměpisným označením za 3. zemí, pokud jsou tato označení chráněna v zemích původu. Toto nařízení je uvedeno do souladu s dohodami Světové obchodní organizace (zejména TRIPS). Omezení se dále týká toho, že úprava v rámci práva ES se týká pouze vybraných zemědělských produktů a potravin, což na rozdíl od České právní úpravy vztahující se na všechny výrobky a dokonce služby nadané specifickými vlastnostmi tkvícími v jejich původu, jeví se trochu nekomplexně. Proto ČR v souvislosti s nadcházejícím předsednictvím v EU předložila EK podněty pro přehodnocení režimu ochrany ZO/OP. Jde o rozšíření rozsahu zemědělských produktů a potravin, sjednocení definice ZO/OP a rozlišení symbolů EU a třetích zemí. Vhodné by bylo i sjednocení v současnosti roztržštěné a tím nepřehledné legislativy v této oblasti.

Ve vztahu k třetím zemím by výrobcům EU prospělo i rozšíření dodatečné ochrany zeměpisných označení i na jiné výrobky, než jsou vína a lihoviny (podle dohody TRIPS), případně v rámci WTO zavedení povinného registru ZO/OP pro všechny výrobky. Některé třetí země WTO však systémy EU neuznávají a podobné označování výrobků realizují např. prostřednictvím ochranných známek. Ani úsilí Evropské komise o uznání alespoň několika desítek OP/ZO, které by pak měli větší

prioritu než ochranné známky zatím však nepřináší úspěch.²²

Cesta spolupráce EU a WTO na vytvoření systému ochrany, který by akceptovalo co největší počet států by snad mohl být schůdnějším řešením než vytvoření nové multilaterální dohody na způsob Lisabonské dohody, kterou, jak bylo uvedeno již výše ratifikovalo tak málo zemí. Největším problémem této cesty je však doposud přístup některých zemí WTO, kterým se takový způsob ochrany výrobků, ať už z jakéhokoli důvodu nezamlouvá.

---

²² Kopeček, P. a kolektiv pracovníků VÚZE a Mze, Podklady k přípravě Mze na předsednictví ČR v EU (CZ PRESS), 3. výstup tematického úkolu MZe ČR c. 24 (4234) k 15. 6. 2007, [www. Mze.cz](http://www.Mze.cz)

3. Komunitární úprava práv na označení zemědělských výrobků a potravin a problémy související s procesem jejího poskytování

3.1 Možnosti ochrany označení zemědělských výrobků a potravin a instituty jí zajišťující (OP, ZO, ZTS, OZ)

Ochranu práv v oblasti označování potravin a zemědělských výrobků v EU můžeme zajistit 4 právními instituty : a) Ochranou známkou (OZ), b) označením původu (OP) , c) zeměpisným označením (ZO), d) tzv. zaručenou tradiční specialitou.

3.1.1 Ochraná známka Společenství

Ochraná známka Společenství je jakékoliv označení , které je způsobilé odlišit výrobky nebo služby jedné osoby od výrobků osoby jiné. Známkou platí po dobu deseti let od podání žádosti, s možností prodloužení vždy na dalších deset let.. Zápisem do rejstříku získává vlastník ochranné známky výlučné právo předmětnou známkou používat. Ochraná známka může být převáděna na jiného vlastníka nebo k ní může být poskytnuta licenční smlouva, lze se jí také vzdát. Ochranou známku Společenství upravuje nařízení Rady (ES) č. 40/94 ze dne 20. prosince 1993. Úřad pro harmonizaci ve vnitřním trhu (OHIM), sídlící ve španělském Alicante vede Rejstřík ochranných známek Společenství.

Tématu této práce tj. označením původu a zeměpisným označením se nejvíce přibližuje zvláštní institut známkového práva, institut kolektivní ochranné známky. Kolektivní ochraná známka (KOZ) Společenství je upravena v hlavě osmé nařízení Rady č. 40/94 a vykazuje vůči „běžné ochranné známce“ určitá specifika. O zápis kolektivní ochranné známky Společenství mohou totiž požádat jen sdružení výrobců, poskytovatelů služeb nebo obchodníků s právní subjektivitou, jakož i právnické osoby

veřejného práva. Tito mohou kolektivní známku Společenství následně užívat. Dále na rozdíl od „běžné ochranné známky mohou tvořit kolektivní ochrannou známku Společenství i označení, která mohou sloužit k označení zeměpisného původu výrobku nebo služby. Majitel zapsané KOZ není oprávněn zakázat třetím osobám užívání těchto označení v obchodním styku, pokud je toto užívání v souladu s dobrými mravy, zejména nelze tuto známku uplatňovat vůči třetí straně, která je oprávněna užívat OP/ZO. Navíc přihlašovatel KOZ Společenství předloží pravidla pro její užívání. Tam se uvedou osoby které jsou oprávněny tuto známku užívat, podmínky členství ve sdružení, jakož i podmínky pro užívání známky, včetně sankcí. Pokud jde o KOZ, obsahující označení zeměpisného původu nebo služby, musí pravidla umožnit, každé osobě, jejíž výrobky nebo služby pocházejí z dotyčné zeměpisné oblasti, aby se stala členem sdružení, které je majitelem KOZ.

KOZ zásadně nemůže být předmětem licence, dále ji není možno převést na jinou osobu. KOZ není možné dát do zástavy, protože její existence je nerozlučně spjata se sdružením event. právnickou osobou a podmínkami, které byly ustaveny v pravidlech pro užívání.²³

3.1.2 Označení původu a zeměpisná označení

Nařízení rady (ES) 510/2006 poskytuje ochranu pouze pro výrobky a potraviny uvedené v čl. 1 tohoto nařízení (jejich výčty však nejsou finální a je možno je změnit). Práva ze zeměpisných označení a označení původu jsou práva nevýlučná, tudíž takové označení může používat každý hospodářský subjekt, který uvádí na trh výrobky, jež vyhovují specifikaci. Nižší správní poplatek a trvalá platnost (pro zapsaná označení není třeba ochranu obnovovat) jsou nespornými výhodami oproti ochraně poskytované ochrannými známkami.²⁴ Práva z OP/ZO nemohou být převedeny na jiný subjekt, být předmětem licence a také nemohou být dána do zástavy. Toto je dáno nevýlučností těchto práv a primární jejich úlohou, tj. ochranou práv spotřebitele na pravdivé informace o zeměpisném původu zboží, který podmiňuje jeho specifické

---

²³ Slováková, Z, Průmyslové vlastnictví, Praha: LexisNexis CZ, 2007, str. 153.

²⁴ Politika kvality – označování zemědělských výrobků a potravin, www.mze.cz

vlastnosti. Rejstřík chráněných označení původu a zeměpisných označení nevede Úřad pro harmonizaci ve vnitřním trhu, nýbrž Evropská komise.

Subjektem, který je oprávněn podat žádost je sdružení producentů nebo zpracovatelů stejného zemědělského produktu nebo potraviny, bez ohledu na jeho právní formu či složení. Prováděcí nařízení Komise (ES) č. 1898/2006 stanoví pravidla, za nichž se za skupinu může považovat i jedna fyzická či právnická osoba, to jest pokud splňuje tyto podmínky: je jediným producentem ve vymezené zeměpisné oblasti, který je ochoten předložit žádost a vymezená zeměpisná oblast má takové vlastnosti, které ji podstatně odlišují od sousedních oblastí, nebo jsou vlastnosti daného produktu odlišné od vlastností produktů produkovaných v sousedních oblastech.

U označení původu a zeměpisných označení nepředkládá skupina, jež podává žádost o zápis (oproti sdružení žádající o zápis KOZ) pravidla pro užívání, nýbrž specifikaci produktu. Specifikace produktu musí obsahovat podle článku 5 nařízení 510/2006 alespoň :

a) název zemědělského produktu nebo potraviny, včetně označení původu nebo zeměpisného označení,

b) popis zemědělského produktu nebo potraviny, případně včetně surovin a základní fyzikální, chemické, mikrobiologické nebo organoleptické vlastnosti produktu nebo potraviny,

c) vymezení zeměpisné oblasti a případně údaje, které svědčí, že jsou splněny požadavky čl. 2 odst. 3 Nařízení,

d) důkaz o tom , že zemědělský produkt nebo potravina pochází z vymezené zeměpisné oblasti podle čl. 2 odst. 1 písm. a) nebo b),

e) popis metody získání zemědělského produktu nebo potraviny, případně původních a neměnných místních metod, jakož i údaje o balení, pokud skupina žadatelů stanoví, že k balení musí dojít ve vymezené zeměpisné oblasti, aby se zachovala jakost nebo zaručil původ nebo zajistila kontrola, a tuto skutečnost odůvodní,

f) údaje, které potvrzují souvislost mezi jakostí nebo vlastnostmi zemědělského produktu nebo potraviny a zeměpisným prostředím podle čl. 2 odst. 1 písm. a) nebo souvislost mezi určitou jakostí, pověstí nebo jinou vlastností zemědělského produktu nebo potraviny a zeměpisným původem podle čl. 2 odst. 1 písm. b),

g) název a adresu orgánu nebo subjektu, které ověřují soulad s ustanoveními

specifikace a jejich konkrétní úkoly,

h) všechna zvláštní pravidla týkající se označování dotyčného zemědělského produktu nebo potraviny,

i) všechny náležitosti podle předpisů Společenství nebo vnitrostátních předpisů.

Dále musí žádost obsahovat jméno a adresu skupiny žadatelů a tzv. „jednotný dokument“.

Tzv. hlavní přehled bodů specifikace podle nařízení Rady (ES) č. 2081/92 nahrazuje nové nařízení 510/2006 „jednotným dokumentem“, který je nedílnou součástí žádosti o zápis OP/ZO. A pokud je žádosti vyhověno uveřejňuje se v Úředním věstníku Evropské Unie. Obsahem „jednotného dokumentu“ je soupis hlavních bodů specifikace produktu, vyličení souvislostí mezi produktem a zeměpisným prostředím nebo původem. Dále může obsahovat i zvláštní údaje, které se týkají popisu produktu či metody produkce, jež takové souvislosti odůvodňují. Tento dokument se spolu s žádostí, specifikací a doprovodnými materiály předkládá pro účely dalšího řízení Evropské komisi.²⁵

Podle článku 13 nařízení č. 510/2006 jsou zapsané názvy OP/ZO chráněny proti:

a) jakémukoli přímému či nepřímému obchodnímu použití zapsaného názvu pro produkty, na které se zápis nevztahuje, jsou-li tyto produkty srovnatelné s produkty zapsanými pod tímto názvem, nebo pokud používání tohoto názvu umožňuje těžit z dobré pověsti chráněného názvu;

b) jakémukoli zneužití, napodobení nebo připomenutí, a to i tehdy, je-li uveden skutečný původ produktu nebo je-li chráněný název přeložen nebo doprovázen výrazy jako „druh“, „typ“, „metoda“, „na způsob“, „napodobeno“ nebo podobnými výrazy;

c) jakémukoli jinému lživému nebo zavádějícímu údaji o místu

---

²⁵ Soudková, R., Nové nařízení Rady (ES) č. 510/2006 o ochraně zeměpisných označení a označení původu zemědělských produktů a potravin *in* Průmyslové vlastnictví č. 5-6/2006, str. 75.

původu, původu produktu, povaze nebo základních vlastnostech, použitému na vnitřním nebo vnějším obalu, na reklamním materiálu nebo na dokladech týkajících se daného produktu, jakož i proti použití obalů, které by mohly vyvolat mylný dojem, pokud jde o původ produktu;

d) všem ostatním praktikám, které by mohly spotřebitele uvést v omyl, pokud jde o skutečný původ produktu.

Rovněž jsou zapsané názvy označení chráněny proti následnému zdruhovění. Problematice zdruhovění OZ/ZO se bude věnovat příslušná podkapitola této práce.

Co se týče vztahu OP/ZO a ochranných známek výše uvedené nařízení stanoví:

- pokud by došlo k ohrožení OP/ZO (zapsaného podle tohoto nařízení), zapsáním ochranné známky pro výrobek stejného typu, bude přihláška takové známky zamítnuta

;

- jestliže je však ochranná známka, jejíž používání vyvolá situaci popsanou v předešlém bodě, přihlášená, zapsaná nebo vžitá v důsledku jejího používání v dobré víře na území Společenství před datem ochrany v zemi původu nebo okamžikem předložení takového OP/ZO ke Komisi, je možné ji i nadále používat bez ohledu na zápis OP/ZO do Rejstříku .

- Chráněné označení původu nebo zeměpisné označení nebude zapsáno do Rejstříku, pokud by takový zápis mohl uvést spotřebitele v omyl, s ohledem na pověst, proslulost a délku užívání ochranné známky²⁶

---

²⁶ Čížková, H., Ochrana zeměpisných označení a označení původu *in* Průmyslové vlastnictví č. 7-8/2004, str. 127.

3.1.3 Zaručená tradiční specialita

Pro produkty, které jsou vyrobeny pomocí tradičních surovin či tradičním způsobem nebo zpracováním, eventuelně za použití tradičního složení, mohou získat ochranu jako Zaručená tradiční specialita.²⁷

Zaručenou tradiční specialitu upravuje v komunitárním legislativním systému poměrně nové nařízení Rady (ES) 509/2006 o zemědělských produktech a potravinách, jež představují zaručené tradiční speciality. Stejně jako nařízení 510/2006 o ochraně zeměpisných označení a označení původu zemědělských produktů a potravin, se i nařízení 509/2006 vztahuje pouze na vybrané zemědělské výrobky a potraviny. Článek 1 Nařízení stanoví, že jsou jimi zemědělské produkty určené pro lidskou spotřebu a uvedené v příloze 1 Smlouvy o ES, tj. ty, které je možno chránit i podle nařízení 510/2006, a dále potraviny uvedené v příloze 1 tohoto nařízení. I tento seznam není konečný a může být změněn, podobně jak je tomu u ochrany OP/ZO. Může se jednat pouze o výrobky nadané zvláštní povahou, které se jasně odlišují od jiných podobných výrobků. Navíc výrobek musí splňovat další kritérium, že musí být používán na trhu Společenství po dobu minimálně 25 let.

Na rozdíl od institutů zeměpisného označení a označení původu, se zaručená tradiční specialita neváže na specifické vlastnosti zeměpisné oblasti produkce, zpracování či přípravy. Spíše než na vazbu k určité zeměpisné oblasti či regionu, se soustředí na tradiční postupy a suroviny, jež vedou k výsledné charakteristice tradičního produktu.

Žádost o zápis do rejstříku zaručených tradičních specialit může podat pouze skupina výrobců či producentů, a to jenom v případě zemědělských produktů nebo potravin, které sama produkuje nebo získává. Několik skupin z různých členských států nebo z třetích zemí může podat společnou žádost. Na rozdíl od nařízení 510/2006 není v prováděcích pravidlech k tomuto Nařízení stanoveno, za jakých podmínek se za

---

²⁷ Politika kvality – označování zemědělských výrobků a potravin, www.mze.cz.

skupinu může považovat jednotlivá fyzická nebo právnická osoba, tudíž se opravdu musí jednat o více entit. Žádost o zápis musí obsahovat alespoň:

- a) jméno a adresu skupiny žadatelů,
- b) specifikaci produktu,
- c) název a adresu orgánů nebo subjektů, jež ověřují soulad s ustanoveními specifikace, a jejich zvláštní úkoly,
- d) dokumentaci, která prokazuje zvláštní a tradiční povahu produktu.

Specifikace, které zemědělský produkt nebo potravina musí vyhovovat, aby mohla být zaručenou tradiční specialitou musí podle čl. 6 výše zmíněného nařízení obsahovat:

- a) název produktu,
- b) popis zemědělského produktu nebo potraviny, který zahrnuje hlavní fyzikální, chemické, mikrobiologické nebo organoleptické vlastnosti,
- c) popis metody produkce, kterou musí producenti dodržovat, případně včetně povahy a vlastností používaných surovin, nebo přísad a metody přípravy zemědělského produktu nebo potraviny,
- d) klíčové body vymezující zvláštní povahu produktu a případně odkaz na příslušnou referenční bázi,
- e) klíčové body, které prokazují tradiční povahu produktu ve smyslu tohoto Nařízení,
- f) minimální požadavky a postupy pro kontrolu zvláštní povahy.

Struktury specifikace produktu podle obou výše zmíněných nařízení jsou si velice podobné a rozdíly mezi nimi lze spatřovat zejména v uvedení důkazů o jejich specifčnosti vzhledem k oblasti původu odkud pocházejí (u ZO/OP), naproti nim u ZTS se jedná o popis zvláštní povahy a tradice užívání daného produktu. Rozdíl je i v tom, že název výrobku zapsaný podle nařízení 509/2006, pokud není zapsán s tzv. výhradou názvu (viz. níže) mohou výrobci nesplňující zapsanou specifikaci uvádět na svých výrobcích, pouze nemohou odkazovat na to, že výrobek je zaručenou tradiční specialitou.

Průběh registrace u ZTS probíhá obdobně, jako u OP/ZO, tzn. že je zahájeno na

úrovni členského státu a ukončeno zápisem u rejstříku vedeného Evropskou komisí. Orgán členského státu, určený pro národní fázi řízení se však může od orgánu přijímající žádost o registraci ZO/OP lišit. Tak je tomu i v české republice, kde se žádost, včetně potřebných náležitostí předkládá na Ministerstvo zemědělství – Úřad pro potraviny, odbor potravinářské výroby, který zajistí přezkoumání věcné správnosti žádosti a umožní, aby se k žádosti mohly vyjádřit oprávněné osoby z ČR a mohly uvést námítky či připomínky vůči této žádosti. U OP/ZO je tímto orgánem Úřad průmyslového vlastnictví. Následně je žádost předána Evropské komisi ke konečnému rozhodnutí o zápisu do Rejstříku. Další procedura je prakticky shodná, jako u žádostí o zápis OP/ZO, včetně lhůt pro podávání námitek oprávněných subjektů.

Na zaručenou tradiční specialitu mohou v označení, reklamě a dalších dokumentech týkajících se zemědělského produktu nebo potraviny odkazovat pouze producenti, kteří dodržují specifikaci produktu. Každý producent, který chce začít produkovat zaručenou tradiční specialitu, a to i když patří ke skupině, která původně podala žádost o zápis této ZTS do Rejstříku, musí uvědomit příslušné orgány Úřední kontroly, určené podle čl. 14 nařízení 509/2006. Dále jsou členské státy povinny přijmout nezbytná opatření k zajištění právní ochrany před jakýmkoli nekalým nebo zavádějícím používáním výrazu „zaručená tradiční specialita, zkratky „ZTS“ a přiřazeného symbolu Společenství. Zapsané názvy jsou také chráněny proti veškerým praktikám, které mohou uvést spotřebitele v omyl, včetně praktik vyvolávající dojem, že zemědělský produkt nebo potravina jsou zaručenou tradiční specialitou uznávanou Společenstvím.

Podrobná pravidla pro užívání zapsaného názvu stanoví článek 13 nařízení 509/2006. Ten uvádí, že po zápisu do Rejstříku zaručených tradičních specialit (resp. po dni jeho zveřejnění ve Věstníku Evropské unie), může být tento název ve spojení se symbolem Společenství (pro ZTS) nebo s označením „zaručená tradiční specialita“ používán jen pro označení zemědělského produktu nebo potraviny, které vyhovují specifikaci. Na označení, které neodpovídají zapsané specifikaci, se nicméně mohou dále používat zapsané názvy, avšak nelze u nich uvádět označení „zaručená tradiční specialita“, zkratka ZTS ani přiřazený symbol Společenství. Pokud však byla zaručená tradiční specialita zapsána s výhradou názvu pro zemědělský produkt nebo potravinu odpovídající zveřejněné specifikaci, nesmí se od zveřejnění zápisu do Rejstříku

zaručených tradičních specialit název používat na označení podobných zemědělských výrobků a potravin, které zapsané specifikaci neodpovídají. Proti takovému zápisu (tj. „s výhradou názvu“) je kromě nesplnění podmínek proto, aby se zemědělský produkt nebo potravin staly ZTS (podle článku 9 odst. 3 písm. a) příslušného nařízení). Je dán i další námitkový důvod (čl. 9 odst. 3 písm. b), nařízení 509/2006), který stanoví, že pokud je takto zapisovaný název používán v souladu s právem, je obecně známý a hospodářsky významný pro podobné zemědělské produkty nebo potraviny, pokud se toto prokáže, název nemůže být „s výhradou názvu“ zapsán do Rejstříku zaručených tradičních specialit.

Tento důvod by se dal přirovnat k námitkovému důvodu podle čl. 7 odst. 3 písm. d) nařízení 510/2006, který umožňuje podání námítky z důvodu druhové povahy zapisovaného názvu (podrobněji k tomuto problému viz. příslušná kapitola níže). Uvedené námitkové důvody se napříč nařízeními pokouší zaručit všeobecné užívání názvů, které se staly pro určitý výrobek běžnými a jejich specifika daná buď vztahem k určité zeměpisné oblasti nebo tradičním charakterem, ustoupily obecným užíváním do pozadí.

Článek 5 Nařízení 509/2006 obsahuje omezení v používání názvů, které mohou sloužit jako názvy zaručených tradičních specialit. A to v tom směru, že toto nařízení se použije, aniž jsou dotčena pravidla Společenství nebo členských států, která upravují duševní vlastnictví, a zejména ta, která se týkají zeměpisných označení a ochranných známek. Pokud zmíněná pravidla společenství dotčena jsou, je tato skutečnost přípustným námitkovým důvodem dle čl. 9 odst. 3 písm. nařízení 510/2006.

3.1.4 Zhodnocení a aktuální vývoj komunitární úpravy (politiky) ochrany označování zemědělských produktů a potravin

System ochrany názvů zemědělských výrobků a potravin, který v EU funguje již od roku 1993, a jež byl reformován v roce 2006 nařízením Rady (ES) č. 510/2006 a 509/2006, se dá považovat za poměrně kvalitní a komplexní ochranu takovýchto produktů, které si získaly věhlas svými nezaměnitelnými vlastnostmi, jak v EU tak i ve světě. Hlavním cílem této ochrany je ochránit spotřebitele před klamáním od výrobců, kteří klamou tím, že neprávem vydávají své výrobky za ty, které tyto vlastnosti mají a

přítom je postrádají.

U zboží, které je chráněno jako OP/ZO/ZTS, je na obalech označováno údajem „chráněné označení původu“, „chráněné zeměpisné označení“, „zaručená tradiční specialita“ nebo příslušnými symboly Společenství²⁸. Obchodníci, kteří označují své výrobky pomocí chráněných OP/ZO/ZTS, jsou podrobováni pravidelným kontrolám, zda dodržují specifikace zapsaných výrobků. Uživatelé jsou povinni tyto kontroly hradit za svého. K jejich provádění jsou určeny orgány státní správy, jako jsou u nás Státní zemědělská a potravinářská inspekce a Státní veterinární správa.²⁹

Komisi jsou v záležitostech ochrany označení tradičních zemědělských produktů a potravin nápomocny 2 stálé výbory. Jsou jimi Stálý výbor pro chráněná zeměpisná označení a chráněná označení původu a Stálý výbor pro zaručené tradiční speciality. Tyto výbory přijímají na základě příslušných nařízení Rady (ES) svůj jednací řád a projednávají například i příslušná prováděcí pravidla pro výše zmíněná nařízení. Jejich hlavním úkolem je předkládat stanoviska Komisi v rámci řízení o zápisu označení do příslušných rejstříků. Tyto výbory jsou složeny ze zástupců členských států a předsedá jim zástupce Evropské komise.

Vzhledem ke složitosti problémů, které mohou vyvstat v souvislosti s uplatňováním ochrany zeměpisných označení a označení původu a zaručených tradičních specialit podle komunitárního práva přijala Komise rozhodnutí č. 93/53/EHS, jímž zřídila vědecký výbor pro označení původu, zeměpisná označení a osvědčení o zvláštní povaze. To umožnilo EK si vyžádat od tohoto výboru odborná stanoviska ohledně technických problémů, které se týkají uplatňování předpisů týkajících se jednak OP/ZO (podle tehdy účinného Nařízení Rady ES 2081/92) a dále i výrobků chráněných podle nařízení Rady (ES) č. 2082/92, tj. zaručených tradičních specialit. Tento výbor byl v rámci přijetí nových nařízení v této oblasti, tj. 509/2006 a 510/2006 rozhodnutím Komise č. 2007/71/ES zrušen a nahrazen Vědeckou skupinou odborníků pro označení původu, zeměpisná označení a zaručené tradiční speciality, jejíž úkoly jsou stanoveny v článku 2 tohoto rozhodnutí:

Komise může skupinu konzultovat ve všech otázkách týkajících se ochrany zeměpisných označení a označení původu, zaručených tradičních specialit,

---

²⁸ Viz.příloha 1.

²⁹ Politika kvality – označování zemědělských výrobků a potravin, [www. mze.cz](http://www.mze.cz).

zemědělských produktů a potravin zejména týkajících se:

- dodržování kritérií uvedených v článku 2 nařízení (ES) č. 510/2006 názvem, který je předmětem žádosti o zápis, zejména vazby na prostředí nebo zeměpisného původu nebo pověsti,
- dodržování kritérií uvedených v člancích 2, 4 a 5 nařízení (ES) č. 509/2006 názvem, který je předmětem žádosti o zápis, zejména tradiční nebo zvláštní povahy,
- druhové povahy názvu,
- posouzení kritérií poctivosti obchodních transakcí a rizika uvedení spotřebitele v omyl v případě rozporu mezi označením původu nebo zeměpisným označením a již zapsanými označeními původu nebo zeměpisnými označeními, ochrannými známkami, názvy rostlinných odrůd a zvířecích plemen, homonymními názvy nebo názvy již existujících produktů, které se uvádí na trh v souladu s právem,
- jakýchkoli jiných otázek zvláštního významu s ohledem na oblast působnosti skupiny.

Předseda skupiny může upozornit Komisi na to, kdy je vhodné v určité otázce skupinu konzultovat.

Komise může případně skupinu požádat, aby ve stanoveném termínu přijala stanovisko k určité otázce.

Ač je úprava institutů OP/ZO/ZTS poměrně nová, projednává v současné době Rada (ES) na úrovni ministrů zemědělství členských států Zelenou knihu o jakosti zemědělských produktů, která přichází s možností omezení ochrany dvou ze tří druhů těchto označení, a to zeměpisného označení a zaručené tradiční speciality. O této záležitosti pojednává tisková zpráva europoslance Jana Březiny, zabývajícího se dlouhodobě problematikou chráněných označení v EU.

V Zelené knize je vyjádřen názor, že počet zapsaných zeměpisných označení je velmi vysoký (okolo 3000). Dále tato kniha uvádí, že mnoho žádostí, které byly

předloženy a čekají na vyřízení, se týkají zboží distribuovaných a prodávaných převážně na místních či lokálních trzích anebo produktů, které jsou vyráběny ze surovin pocházejících z jiné zeměpisné oblasti, a tím nemusí odpovídat očekávání spotřebitele. Proto je v tomto dokumentu nastíněna možnost omezit počet žádostí o ZO. A to jednak zpřísněním dosavadních kritérií, případně stanovením dalších, které by měly zajistit, že bude větší spojení mezi zeměpisnou oblastí a příslušným produktem.

Dále Březina podotýká, že jak se Komisi v prvním případě nelíbí příliš vysoký počet zapsaných ZO, podobně tomu je i v případě příliš nízkého počtu zapsaných ZTS (pouze 20 od roku 1992). Přitom po přijetí nového nařízení Rady (ES) č. 509/2006, které spolu s jeho prováděcím nařízením zpřesnilo některé pojmy a postupy pro udělení této ochrany, došlo k významnému nárůstu žádostí o zapsání ZTS. V současné době jich u Komise na rozhodnutí čeká okolo 30-ti. Březina proto poukazuje na fakt, že Komise tento vývoj EK ve svých úvahách nezohledňuje.³⁰

Jestli bude současná ochrana tradičních výrobků nadaných zvláštními vlastnostmi odlišujícími je od ostatních svého druhu zachována, bude záležet jistě také na tom, jaký postup proti jejímu „okleštění“ zaujmou státy produkující řadu takovýchto výrobků. Mezi takové země se řadí i Česká republika. Země s takovouto produkcí by se měly, i podle názoru europoslance Březiny dohodnout na společném postupu, aby společně zabránily takovému nežádoucímu vývoji v této oblasti.

3.2 Námitkové řízení, ohledně zápisu OP/ZO před EK, další možné spory ohledně práv ze zapsaných OP/ZO do Rejstříku

Po skončení národní fáze řízení, členský stát postupuje žádost o zapsání ZO/OP (dále jen Žádost) do Rejstříku chráněných ZO/OP (dále jen Rejstřík) Evropské komisi. EK má následně lhůtu 12 měsíců, v níž Žádost přezkoumá a posoudí-li jí jako oprávněnou zveřejní v Úředním věstníku Evropské unie zkrácenou verzi specifikace výrobku. Následně začne běžet šestiměsíční lhůta pro podávání námitek proti zápisu OP/ZO z jiných členských států nebo třetích zemí. Řádně odůvodněné prohlášení o námitce může podat buďto samotný členský stát EU nebo třetí země, dále fyzická nebo

---

³⁰ Březina, J., Tisková zpráva, www.kdu.cz

právnícká osoba ze členského státu nebo třetí země. Toto prohlášení musí být řádně odůvodněno a podává se ve formě vyplněného formuláře uvedeného v příloze 3 nařízení Komise (ES) č. 1898/2006. Fyzické nebo právnické osoby, které jsou usazeny nebo mají bydliště na území některého ze členských států EU předloží prohlášení tomuto členskému státu. Fyzické nebo právnické osoby ze třetích zemí předloží prohlášení Komisi (ES) buď přímo, nebo prostřednictvím příslušných orgánů dotyčné země.

Prohlášení o námitkách podané Komisi by mělo být řádně odůvodněno. To znamená, že námitky, aby byly přípustné musí obsahovat relevantní důvody uvedené v článku 7 odst. 3. Nařízení 510/2006. Tyto důvody se týkají jednak nedodržení podmínek stanovených v článku 2 Nařízení (tj. nedostatek zvláštních vlastností výrobku, jež by měly naplnit pojmy ZO/OP). Dále pokud názvy by byly shodné s názvy odrůdy rostlin nebo plemene zvířat, s proslulou ochrannou známkou, zcela nebo částečně homonymní s již zapsaným označením původu, pokud jsou takováto označení schopna uvést spotřebitele v omyl, o skutečné identitě produktu, skutečného původu produktu či možnosti záměny takovýchto produktů s výše zmíněnými. Zapisovaný název také nesmí ohrozit existenci zcela nebo částečně totožného názvu nebo ochranné známky, nebo existenci produktu, které byly v souladu s právem na trhu po dobu nejméně pěti let před zveřejněním jednotného dokumentu zapisovaného názvu v Úředním věstníku Evropské unie. Námitky mohou též obsahovat výhrady v tom smyslu, že zapisovaný název je druhový. Zdruhověním se rozumí, jak stanoví článek 3 odst. 1 Nařízení, název zemědělského produktu nebo potraviny, který, přestože se váže k místu nebo regionu, kde byly tyto produkty nebo potraviny původně vyprodukovány nebo uvedeny na trh, se stal ve Společenství běžným názvem zemědělského produktu nebo potraviny.

V současné době je podáno mnoho námitek, zvláště proti velkému množství návrhů na zápis zeměpisných označení, podaných k Evropské komisi. Mezi takto namítaná ZO patří také šest českých původních produktů. Jedná se o Jihočeskou nivu, Jihočeskou zlatou nivu, Olomoucké tvarůžky, Mariánskolázeňské oplatky, Karlovarské trojhránky a Karlovarské oplatky.

Komise pak posoudí přípustnost námitek. Pokud Komise neobdrží žádné přípustné námitky, zapíše název do rejstříku. Je-li však podaná námitka přípustná, vyzve Komise zúčastněné strany, aby zahájily příslušná jednání. Jestliže dosáhnou

zúčastněné strany dohody ve lhůtě šesti měsíců, oznámí Komisi všechny skutečnosti, které dosažení uvedené dohody umožnily, spolu se stanoviskem žadatele a strany, která námitky vznesla. Pokud nedojde v údajích zveřejněných v Úředním věstníku Evropské unie (tj. v jednotném dokumentu či specifikaci) k větším změnám (tj. změna hlavních vlastností produkt, souvislostí), zapíše EK název do rejstříku. V opačném případě provede znovu přezkum. Není-li dosaženo dohody přijme Komise rozhodnutí s přihlédnutím ke spravedlivým a tradičním zvyklostem a ke skutečným pravděpodobnostem záměny. Přičemž postupuje podle článků 5 a 7 rozhodnutí 1999/468/ES. Na základě zmíněných ustanovení zástupce Komise předloží Stálému výboru pro chráněná zeměpisná označení a chráněná označení původu (dále jen Výbor) příslušný návrh na rozhodnutí. Výbor zaujme stanovisko k návrhu ve lhůtě, kterou může předseda určit vzhledem k naléhavosti věci. Je-li návrh na rozhodnutí v souladu se stanoviskem výboru Komise ho vydá. Pokud však návrh na rozhodnutí není v souladu se stanoviskem Výboru, nebo pokud Výbor žádné stanovisko nezaujme, předloží Komise neprodleně návrh Radě (ES) a uvědomí o tom Evropský parlament. Rada se může s ohledem na postoj Evropského parlamentu usnést o návrhu kvalifikovanou většinou ve lhůtě 3 měsíců. Pokud se Rada (ES) v této lhůtě usnese, že s návrhem nesouhlasí, Komise jej znovu projedná a může předložit Radě pozměněný nebo původní návrh. Pokud po uplynutí této lhůty Rada návrh nepřijme, nebo ani nevyjádří nesouhlas s návrhem na rozhodnutí, přijme rozhodnutí Komise. Takové rozhodnutí se uveřejní v Úředním věstníku Evropské unie.

Tímto je řízení u Evropské komise ohledně zapsání ZO/OP do Rejstříku definitivně skončeno. Co však může dělat členský stát, eventuálně jiný subjekt takového řízení, pokud je nadále přesvědčen, že rozhodnutí Komise o zápisu bylo nesprávné nebo vycházelo z dostatečně nepodložených či neúplných podkladů? Odpověď na tuto otázku obsahuje článek 230 Smlouvy o založení Evropského společenství (dále jen SES). Tento článek stanoví, že členské státy mohou podávat žaloby k Evropskému soudnímu dvoru (dále jen ESD) pro nedostatek příslušnosti, pro porušení podstatných formálních náležitostí, pro porušení SES nebo jakéhokoli právního předpisu týkajícího se jejího provádění anebo pro zneužití pravomoci. Nutno ještě podotknout, že v současné době přešla pravomoc rozhodovat v prvním stupni žaloby podle článku 230 SES na soud prvního stupně. Dále tento článek uvádí, že každá fyzická nebo právnická osoba může

za stejných podmínek podat žalobu proti rozhodnutím, která jsou jim určena, jakož i proti rozhodnutím, která byt' ve formě nařízení nebo rozhodnutí určeného jiné osobě, se jí bezprostředně a osobně dotýkají. Na základě těchto ustanovení, se může například členský stát dožadovat zrušení nařízení Komise, které se týká ochrany ZO/OP. Tak tomu bylo například v případě názvu sýru „Feta“, kde se žalobci (Spolková republika Německo a Dánské království) domáhali zrušení nařízení Komise č. 1829/2002, přičemž argumentovali druhovým charakterem názvu „Feta“, a tudíž rozporem tohoto Nařízení Komise s článkem 3 odst. 1 Nařízení Rady (ES) č. 510/2006.

Pokud je ochrana označení původu či zeměpisnému označení udělena a nařízení komise vstoupí v účinnost, a některý členský stát EU neplní povinnosti uložené mu k ochraně takového názvu Nařízením 510/2006, může Komise, popř. jiný členský stát podat žalobu na nesplnění povinnosti členským státem EU podle čl. 226, resp. 227 SES. K tomu lze připomenout kauzu „Parmigiano Reggiano“. V tomto případě žalobce (Komise ES) podala žalobu proti Spolkové republice Německo a to z důvodu, že na svém území formálně odmítala stíhat užívání názvu „parmezán“ na etiketách výrobků, které formálně neodpovídají specifikaci chráněného OP „Parmigiano Reggiano“, a tím podporovala zneužívání dobrého jména původního výrobku chráněného v rámci Společenství. Tak podle mínění žalobce nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývaly z v té době účinného nařízení 2081/1992, tj. jeho čl. 13 odst. 1 písm. b).

3.3 Některé současné spory o zápis ZO/OP do Rejstříku chráněných ZO/OP vedeného EK a možnosti jejich řešení

Česká republika, jako jeden z nedávno přistoupivších států k Evropským společenstvím, je již také významným přispěvatelem (ve vztahu k novým členským státem) do Rejstříku chráněných označení původu a chráněných zeměpisných označení vedeném Evropskou komisí (dále jen Rejstřík a Komise). Proto na tomto místě budou uvedeny případy související se zápisem českých výrobků. V současné době, co se týče výrobků pocházejících z České republiky, je v Rejstříku zapsáno šest chráněných označení původu (Pohořelický kapr, Český kmín, Chamomilla bohemica (heřmáněk), Žatecký chmel, Nošovické kysané zelí a Všestarská cibule) a deset chráněných

zeměpisných označení (Lomnické suchary, Chodské pivo, Hořické trubičky, Třeboňský kapr, Štramberské uši, Karlovarský suchar, Pardubický perník, Budějovické pivo, Budějovický měšťanský var, Českobudějovické pivo). Poslední tři uvedené ZO však nebyly podrobeny běžnému procesu zápisu, byly vymíněny v rámci přístupové smlouvy České republiky k Evropským společenstvím. Naproti tomu zatím „uvázly“, v řízení o zápis do Rejstříku před Komisí, další původní české produkty, proti kterým byly podány námitky. Tyto námitky byly vznesené ze sousedních států. Konkrétně z Rakouska a Německa proti zápisu ZO Karlovarské oplatky, Karlovarské trojhránky, Olomoucké tvarůžky, Mariánskolázeňské oplatky (pouze z Německa). Dále proti zápisu ZO Jihočeská niva a Jihočeská zlatá niva ze Slovenska. Následně se tento text bude věnovat blíže kauze Karlovarské oplatky, kde bude naznačena možnost řešení tohoto sporu, jehož osud budou pravděpodobně sledovat i spory ohledně Karlovarských trojhránek či Mariánskolázeňských oplatek.

3.3.1 Karlovarské oplatky – možná východiska

V dubnu 2007 byla v úředním věstníku EU zveřejněna žádost sdružení výrobců Karlovarských oplatek o zapsání zeměpisného označení Karlovarské oplatky do rejstříku chráněných OP/ZO EU. V únoru 2008 obdržel Úřad průmyslového vlastnictví ČR oznámení od EK o řízení o námitce k výše uvedené žádosti. Tyto námitky byly vzneseny z Německa a Rakouska. EK proto vyzvala Českou republiku, aby zahájila příslušná jednání s německými a rakouskými orgány následně informovala Komisi o výsledku těchto jednání. A to nejpozději do 1 měsíce po vypršení šestiměsíční lhůty, která začala běžet 28. ledna 2008. Proti registraci takto pojatého chráněného označení se postavily německé konkurenční firmy, které podle dostupných informací podaly na půl tisíce listů námitek, o jejichž obsahu zatím nic bližšího není známo. Námitky, jakož i vzájemná jednání stran tohoto sporu jsou zatím přísně utajovány, zajisté s ohledem na vysokou politickou citlivost tohoto středoevropského rozkolu.

Známé jsou však názory europoslance Bernda Posselta, jež stál v čele Sudetoněmeckého krajanského sdružení (dá se předpokládat, že námitky vznesené proti ZO Karlovarské oplatky, budou vycházet z velmi podobných důvodů). Ten navzdory

běžnému řízení podal interpelaci evropském parlamentu, v níž se staví proti českému úsilí o zapsání Karlovarských oplatek jako chráněného zeměpisného označení. Posselt označuje pečení těchto oplatek, za „tradiční know-how pekařských rodin“ sudetoněmeckého původu, které po vysídlení přenesly tradici tohoto pečiva do Německa a Rakouska, kde v ní pokračují.³¹ Dále tento europoslanec uvádí, že Karlovarské oplatky jsou již 200 let podle rodinných receptů vyráběnou vaflovou specialitou, která získala světovou proslulost v době tehdejšího rozkvětu města Karlovy Vary. Vyráběly se do roku 1945 v Němci osídleném „trojúhelníku“ Karlovy Vary – Mariánské Lázně – Františkovy Lázně a též v Rakousku. A v 19. a 20. století byly postupně vyráběny a šířeny po celém světě.

Česká strana, pokud se můžeme opět opřít o vyjádření europoslanců však tyto názory odmítá. Jak se vyjádřili europoslanec Jan Březina, tak europoslankyně Jana Bobošíková, specifika Karlovarských oplatek spočívají v nezaměnitelných vlastnostech, které tomuto výrobku dodává jedinečné složení Karlovarské vřídelní vody s vysokým obsahem minerálů. Jen produkce uskutečňovaná v Karlovarském regionu, využívající vodu z místních pramenů může poskytnou dostatečnou záruku jedinečnosti takového výrobku. Výrobky německých a rakouských výrobců tyto podmínky nesplňují ani splňovat nemohou, proto podle Březiny je užívání názvu Karlovarské oplatky (popř. německý překlad Karlsbader oblaten) z jejich strany neopodstatněné.

Možnostmi řešení tohoto nebo obdobného sporu o zápis OP/ZO do rejstříku se bude zabývat následující text práce. Takové možnosti se pokusíme nalézt v rámci či mimo rámec nařízení 510/2006 zabývajícího se právě instituty ZO/OP, tj. překvalifikování ochrany výrobku využitím jiného chráněného označení podle jiné normy komunitárního práva.

1) Možnosti řešení sporu podle nařízení 510/2006 (dále jen Nařízení):

a) Určité řešení situace, která se vyskytla v kauze Karlovarské oplatky by bylo v podání nové žádosti o zápis zeměpisného označení Karlovarské oplatky pro přeshraniční zeměpisnou oblast (podle článku 5 odst. 1 alinea 2 Nařízení). Podle zmíněného ustanovení může podat společnou žádost pro tradiční název vztahující se

---

³¹ LIDOVKY, Sudetští Němci: Karlovarské oplatky jsou naše, www.svet.czsk.net

k přeshraniční oblasti několik skupin z různých členských států (eventuelně z členských států a třetích zemí). Problémem však v této kauze zůstává fakt, že přeshraniční oblast, která by v tomto případě připadala v úvahu, není souvislá. Výrobci z Německa a Rakouska mají své závody jednak ve Vídni, dále pak např. v bavorském Dillingenu. Taková oblast může těžko zaručit jedinečnost výrobku, který by měl být nadán specifiky vztahujícími se k určité zeměpisné oblasti, díky které má mít určitou jakost pověst nebo vlastnost, kterou lze přičíst takovému zeměpisnému původu (viz. článek 2 odst. 1 písm. b) Nařízení). Proto by řešení uvedené na tomto místě bylo těžko v souladu se samotnou definicí zeměpisného označení uvedené v Nařízení. Dále suroviny z nichž jsou německé a rakouské oplatky vyráběny a postupy jimiž jsou vyráběny se také neshodují s recepturami a postupy uvedenými v žádosti o registraci ZO Karlovarské oplatky, podanou Sdružením výrobců Karlovarských oplatek z České republiky (dále jen Žádost). Konkrétně jak je uvedeno ve specifikaci (jejíž hlavní body jsou součástí Žádosti), má Vřídelní karlovarská léčivá voda, používaná k výrobě Karlovarských oplatek, specifické vlastnosti charakteristické pro vymezenou oblast (tj. katastrální území města Karlovy Vary). Vlivem vlastností této Vřídelní karlovarské léčivé vody se dosahuje charakteristických vlastností oplatky, zejména křehkosti, specifické vůně a chuti. Uvedené vlastnosti oplatky vyrobené v Německu a Rakousku nespĺňují a vlastně ani splňovat nemohou. Pokud by totiž následně i vyhověly specifikaci a Karlovarskou vřídelní vodu obsahovaly, specifické vlastnosti by byly dány činitelem pocházejícími z oblasti Karlových Varů, nikoli také z oblasti okolo Dillingenu či Vídně, a tudíž vztah k celé takto vymezené zeměpisné oblasti by ve smyslu čl. 2 odst. 1 písm. b) nebyl dán. Je to však přijatelná možnost pro výrobce ze zeměpisné oblasti, vykazující zvláštní přírodní podmínky a zasahující na území více států, aby takto získali společně ochranu označení výrobky nesoucí specifické vlastnosti celé přeshraniční oblasti. Příkladem buď zeměpisná oblast Tokaj, rozprostírající se na hranicích Slovenska a Maďarska, jež je proslulá v produkci jedinečných vín (na vína se však, podle článku 1 odst. 1 alinea 2 nařízení 510/2006 nevztahuje, oblast Tokaj je ale vymezena jako pěstitelská oblast podle čl. 54 nařízení Rady (ES) č. 1493/1999 o společné organizaci trhu s vínem).

b) Jiným řešením, které se rovněž opírá o ustanovení Nařízení by mohlo být, na základě článku 13 odst. 3 alinea 1 stanovení přechodného období pro užívání názvu

Karlovarské oplatky. Podle uvedeného ustanovení lze v rámci čl. 7 odst. 5 (tj. dohodou zúčastněných stran nebo rozhodnutím Evropské komise postupem podle čl. 15 odst. 2 Nařízení – viz výše) stanoveno až pětileté přechodné období v případě, kdy vznesená námitka byla prohlášena za přípustnou z důvodu, že by zápis ohrozil existenci zcela nebo částečně totožného názvu nebo existenci produktu, které byly v souladu s právem na trhu po dobu nejméně pěti let před datem zveřejnění příslušné žádosti o zápis ZO/OP do Rejstříku v Úředním věstníku Evropské unie. Takové řešení by mohlo poskytnout výrobcům z Rakouska a Německa dostatečnou dobu na vyrovnání se s ukončením používání názvu Karlovarské oplatky pro jejich výrobky. Zmíněné řešení by bylo však jen velmi těžko akceptovatelné pro namítající stranu, vzhledem k pouze dočasnému užívání následně zapsaného názvu ZO Karlovarské oplatky do Rejstříku.

Uvedené možnosti tudíž na základě nařízení 510/2006 v dané kauze neposkytují adekvátní možnosti řešení. Mohou však být vodítkem pro možný postup v obdobných případech, kde by okolnosti takové postupy nevylučovaly.

2) Další alternativy řešení ležící mimo rámec nařízení 510/2006:

a) Následující možnosti řešení, tj. ustanovení rakouských a německých výrobců výhradními dovozci Karlovarských oplatek do svých zemí, eventuálně přemístění jejich závodů do Katastrálního území Karlových Varů jsou těžko proveditelnými a spíše politickými než právními východisky z nastalé situace. V případě přemístění závodů se totiž jedná o příliš nákladnou a těžkopádnou transformaci výroby, která by jistě znamenala neúnosné jak finanční, tak časové nároky pro tyto podniky. Jiné dohody, ohledně distribuce Karlovarských oplatek na německém a rakouském území současnými tamními výrobci by vzhledem k povaze ZO, jako nevýlučného práva, také nebylo zrovna ideálním řešením. Nehledě na to, že by němečtí a rakouští výrobci své dosavadní produkty nemohli dále uvádět na trh pod stávajícím názvem. Dohody se současnými členy Sdružení výrobců Karlovarských oplatek by v budoucnu nemuseli dodržovat výrobci, kteří v příslušné zeměpisné oblasti tento produkt, v souladu se specifikací budou vyrábět, avšak v době uzavření těchto smluv nebyli členy uvedeného sdružení a tudíž nebudou vázáni příslušnými smlouvami.

b) Další možnost řešení tohoto sporu by mohla spočívat v tom, že by se místo ochrany podle nařízení Rady (ES) č. 510/2006 o ochraně zeměpisných označení a označení původu zemědělských produktů a potravin, zvolila ochrana podle nařízení Rady (ES) 509/2006 o zemědělských produktech a potravinách, jež představují zaručené tradiční speciality. Toto řešení by umožnilo používat tento název i výrobcům z Rakouska a Německa, a označení ZTS by do jisté míry mohlo zmíněný produkt ochránit před jeho napodobováním. Problém nedále zůstává v sestavení pravidel pro specifikaci takového produktu, přičemž sjednocení postupu výroby oplatek by zajisté znamenalo nemalé problémy. Navíc by se Komise (ES) jistě při zkoumání přípustnosti takové žádosti, musela vypořádat s ustanovením článku 4 odst. 1 alinea 2, jež stanoví, že do rejstříku (míně rejstřík zaručených tradičních specialit vedený EK) nelze zapsat zemědělský produkt nebo potravinu, jejichž zvláštní povaha spočívá v provenienci nebo v zeměpisném původu. To v případě, že by se k výrobě používala Vřídelní karlovarská léčivá voda by těžko mohlo vést k slučitelnosti s tímto ustanovením.

c) Institut kolektivní ochranné známky (dále jen KOZ) Společenství se jeví jako možná nejschůdnější alternativa, která by mohla vést k vyřešení sporu o označení Karlovarské oplatky. K podání žádosti o zápis KOZ Společenství by museli čeští rakouští a němečtí výrobci vytvořit sdružení s právní subjektivitou. To by následně tuto žádost podalo, spolu s tzv. Pravidly pro užívání KOZ, kde by uvedlo (na základě čl. 65 nařízení Rady (ES) č. 40/94 o ochranné známce Společenství) osoby, které tuto ochrannou známku mohou užívat, podmínky pro členství ve sdružení, jakož i podmínky pro užívání známky, včetně sankcí. Jak je uvedeno v článku 62 odst. 2 Nařízení č. 40/94 mohou tvořit kolektivní ochrannou známku Společenství i označení, která mohou v obchodním styku sloužit k označení zeměpisného původu výrobku, což i vzhledem k výše uvedenému názvu Karlovarské oplatky rozhodně může. Sdružení jako majitel takové kolektivní známky, by pak nemohlo zabránit v užívání třetím osobám takového označení v obchodním styku, pokud by toto užívání bylo v souladu s dobrými mravy. Žádost o registraci takovéto KOZ by také mohla vést ke zvážení, jestli není schopna klamat veřejnost tím, že je způsobilá vyvolat dojem, že je něčím jiným, než ochrannou známkou (tj. označením původu či zeměpisným označením). Spolu s očekávanými

problémy při vytváření pravidel pro užívání takové KOZ, by výše uvedené problémy s její registrací a užíváním nemusely vést k ideálnímu řešení problému.

Jelikož jednání mezi na jedné straně namítajícími (rakouskými a německými výrobci Karlsbader oblaten) a na druhé straně Sdružením výrobců Karlovarských oplatek (sdružením, které žádá o zápis ZO Karlovarské oplatky, pro oblast katastrálního území města Karlovy Vary), jichž se také účastnil Úřad průmyslového vlastnictví České republiky, chránící její zájmy, nedospěli k dohodě podle článku 7 odst. 5 alinea 2 nařízení 510/2006 ani v šestiměsíční lhůtě, která vypršela koncem července letošního roku (2008), bude se dále postupovat podle článku 7 odst. 5 alinea 3. Podle tohoto ustanovení přijme Evropská komise postupem podle čl. 15 odst. 2 téhož nařízení (viz výše) rozhodnutí s přihlédnutím ke spravedlivým a tradičním zvyklostem.

Vzhledem k zdlouhavosti a složitosti rozhodování Evropské komise v obdobných věcech nebude s největší pravděpodobností rozhodnutí v několika následujících letech vydáno (podle odborníků z Úřadu průmyslového vlastnictví České republiky by to mohlo trvat až 5 let). Tento fakt není pro českou stranu usilující o zápis tohoto zeměpisného označení zrovna příznivý. Žaloba pro nečinnost podle článku 232 smlouvy o založení ES, kterou by Česká republika nebo dotčený výrobce z příslušné zeměpisné oblasti mohli podat k Soudu prvního stupně (ES), by vzhledem k absenci lhůty k rozhodnutí (podle článku 15 odst. 2 nařízení 510/2006) byla jen těžko úspěšná. EK by mohla namítat, že daný případ stále zkoumá. Proto České republice, žadatelům o zápis ZO Karlovarské oplatky i subjektům, jež podali námítky nezbude, než čekat na zveřejnění rozhodnutí EK, které pak bude možno napadnout podle čl. 230 smlouvy o založení ES (viz. výše)

4. Druhá (generická) OP/ZO

Jsou to taková označení, která sice mohou u spotřebitelů vyvolat spojitost s určitou zemí, nebo územím, z něhož by se dal odvodit původ názvu takových výrobků, ale označení se stalo tolik rozšířeným názvem pro určitý druh výrobků, že jim nelze přiznat ochranu pro označení původu. Pokud nejsou některá označení původu v zemi původu dostatečně chráněna, mohou mít na mezinárodní úrovni ochrany s deklarovanou druhovostí svého názvu problém (např. ozn. Budweiser). Ochrana před zdruhováním je zakotvena v článku 6 Lisabonské dohody. Ten stanoví, že označení, kterým byla poskytnuta ochrana v některém státě zvláštní unie, se v ostatních unijních státech nebudou moci považovat za označení, jež se stala druhovým, pokud budou v zemi původu chráněna, jako označení původu.³² Stejně tak komunitární ochrana poskytuje ochranu zapsaného názvu před zdruhováním a to v ustanovení čl. 13 odst. 2 nařízení Rady (ES) č. 510/2006. Podobnou ochranu poskytuje s výše zmíněným nařízením i český zákon č. 452/2006 Sb. v §23 odst. 2. Dále se tato kapitola bude věnovat převážně problémům souvisejícím se zdruhováním názvu ZO/OP v oblasti komunitárního práva.

4.1 Problém zdruhování ZO/OP podle komunitárního práva

Jak je uvedeno výše, nemůže název, jež byl zapsán do Rejstříku chráněných označení původu a zeměpisných označení vedeného Evropskou komisí (dále jen Rejstřík a Komise) následně zdruhovět. Zároveň názvy, které již zdruhověly nemohou být následně zapsány. Článek 3 odst. 1 nařízení Rady (ES) č. 510/2006 o ochraně zeměpisných označení a označení původu (dále jen Nařízení) definuje název, který zdruhověl takto:

Pro účely tohoto nařízení se „názevem, který zdruhověl“ rozumí název zemědělského produktu nebo potraviny, který přestože se váže k místu nebo regionu, kde byly tento produkt nebo potravina původně vyprodukovány nebo uvedeny na trh, se

---

³² Ježek, J., Právo průmyslového vlastnictví, Praha: Linde, 1996, str. 75

stal ve Společenství běžným názvem zemědělského produktu nebo potraviny.

Dále toto ustanovení obsahuje vodítko, jak by se mělo postupovat, při určování zda název ZO/OP zdruhověl. Má se přihlídnout ke všem činitelům, zejména:

- a) ke stávající situaci v členských státech a v oblastech spotřeby,
- b) k příslušným vnitrostátním právním předpisům nebo právním předpisům Společenství

Na tomto místě by bylo vhodné připomenout, že rozsudky ESD, z nichž vychází následující část textu práce, aplikuje nařízení 2081/1992, jehož ustanovení ohledně zdruhování (rovněž článek 3 odst. 1) se od současného příliš neodlišuje, přesto by bylo vhodné ho připomenout, zní takto:

Pro účely tohoto nařízení se názvem, který zdruhověl rozumí název zemědělského produktu nebo potraviny, který, přestože se váže k místu nebo regionu, kde byly tento produkt nebo potravina původně vyprodukovány nebo uvedeny na trh, se stal pro zemědělský produkt, nebo potravinu běžným názvem.

Pro určení, zda název zdruhověl či ne, se přihlíží ke všem činitelům, zejména:

- ke stávající situaci v členském státě, odkud název pochází, a v oblastech spotřeby,
- ke stávající situaci v ostatních členských státech,
- k příslušným vnitrostátním předpisům a předpisům Společenství

Změna tohoto ustanovení především odráží možnost, vyjádřenou v bodě 13 preambule k nařízení 510/2006, která předepisuje dostupnost ochrany zápisem do Rejstříku i zeměpisným označením třetích zemí.

Označení původu nebo zeměpisné označení zapsané do Rejstříku však může v sobě obsahovat druhový název. Samotné obchodní použití takového názvu však podle článku 13 Nařízení neodporuje ustanovením o ochraně OP/ZO (např. chráněné OP Prosciutto di Parma, tj. Parmská šunka obsahuje název šunka, který je druhovým

označením masného výrobku).

Dále jsou skutečnosti, které svědčí o tom, že název je druhový jedním z přípustných námitkových důvodů uvedených v článku 7 odst. 3 Nařízení. Tento důvod podání prohlášení o námitce, bývá velmi častý, zvláště u výrobků, které mají dobrou pověst a jsou distribuovány do většího počtu států Společenství. Poté je na Evropské komisi, aby s využitím informací, které může získat od Stálého výboru pro chráněná označení původu a zeměpisná označení formou jeho stanoviska k příslušné věci. Odbornější názor však může získat od Skupiny odborníků pro označení původu, zeměpisná označení a zaručené tradiční speciality (dříve Vědecký výbor pro označení původu, zeměpisná označení a osvědčení o zvláštní povaze), která je složena z odborníků jmenovaných Evropskou komisí. Navíc nařízení Rady ES č. 2081/2006 ve svém článku 3 odst. 3 stanovilo, že Rada (ES), před vstupem tohoto nařízení v platnost (tj. před založením ochrany označení původu a zeměpisných označení komunitárním právem) kvalifikovanou většinou a na návrh Komise (ES) vypracuje a zveřejní v Úředním věstníku Evropských společenství nevyčerpávající seznam názvů zemědělských produktů nebo potravin, na které se vztahuje toto nařízení a které jsou ve smyslu čl. 3 odst. 1 tohoto nařízení považovány za druhové a nemohou být zapsány do Rejstříku chráněných označení původu a zeměpisných označení (podle tohoto nařízení). Takovýto seznam však doposud nebyl schválen, což svědčí o složitosti takového úkolu, a jelikož v nařízení 510/2006 už podobnou proklamací týkající se takového seznamu nenajdeme, dá se předpokládat, že podobný seznam ani nevznikne. V následujícím textu bude na příkladech z judikatury Evropských soudů poukázáno na určitá pravidla eventuelně postupy či problémy, které souvisejí s problémem zdruhování či druhových označení.

4.1.1. Příklad „Feta“

Pokud označení původu nebo zeměpisné označení již získalo ochranu vydáním nařízení Evropské komise o zápisu takového označení do Rejstříku, mají subjekty, které namítají jeho druhovou povahu možnost podat žalobu k Evropskému soudnímu dvoru a dožadovat se na základě článku 230 SES zrušení takového nařízení. Takovouto žalobou

se rozsudkem z 16. března 1999 domohli žalobci ve spojených věcech C-289/96, C-293/96, C-299/96 (dále jen případ „Feta 1“) zrušení nařízení Evropské komise č. 1107/96 v rozsahu, v němž provedlo zápis názvu „Feta“, jako chráněné označení původu. V odůvodnění k rozsudku uvádí ESD mimo jiné skutečnost, že Komise, když zkoumala otázku, zda je sýr „Feta“ zdruhovějším názvem, nepřihlédla řádně ke všem činitelům, které měla podle příslušného ustanovení Nařízení Rady (ES) č. 2081/92 vzít v úvahu. Konkrétněji ESD poukázal, že Komise při zápisu názvu „Feta“ vůbec nepřihlédla ke skutečnosti, že kromě Řecké republiky (tj. země původu) byl tento název již po delší dobu užíván v některých dalších členských státech. Komise poté, co vymazala název „Feta“, jakožto druhový z Rejstříku, poslala členským státům dotazník, který se týkal výroby a spotřeby sýrů nazvaných „Feta“, jakož i proslulosti tohoto názvu u spotřebitelů v každém členském státě. Tímto krokem chtěla Evropská komise vyčerpávajícím způsobem seznámit s aktuálním stavem ve Společenství ohledně výroby, spotřeby a znalosti názvu „Feta“. Informace, které Komise získala z odpovědí na tento dotazník následně předložila vědeckému výboru, jež vydal stanovisko ve kterém došel jednomyslně k závěru, že název „Feta“ není druhovým názvem. Na základě tohoto stanoviska přijala Komise nařízení č. 1829/2002, kterým byl název „Feta“ znovu zapsán, jako chráněné označení původu do Rejstříku.

Proti tomuto nařízení byla podána opět žaloba podle článku 230 SES na neplatnost. (spojené věci C- 465/02 a C-466/02, dále jen případ „Feta 2“). Jedním z žalobních důvodů byl opět druhový charakter názvu „Feta“. ESD zvažoval všechny, příkladně uvedené činitele, které obsahuje článek 3 odst. 1 (tj. stávající situaci v členském státě odkud výrobek pochází, situaci v oblastech spotřeby, stávající situaci v ostatních členských státech, přihlídnutí k příslušným vnitrostátním předpisům a předpisům společenství) a dále zohlednil i další relevantní činitele, jako jsou použití pojmu v referenčních dílech, jako jsou slovníky, cestovní průvodce a průvodce po restauracích, objem obchodu v a mimo označený region, se kterým je název obecně spojován, zařazení jako druhového názvu do mezinárodní smlouvy, která je ratifikována alespoň jedním členským státem. ESD v tomto případě zdůraznil zvláště 2 činitele a to situaci v regionech mimo Společenství a dále časové, resp. historické hledisko, jelikož minulost ovlivňuje vnímání zevšeobecnění názvu, zejména pokud jde o určení toho, zda vždy bylo běžné. Historické hledisko má v tomto případě a jistě v mnoha jiných velký

význam. Jak je případ detailně rozebrán ve stanovisku generálního advokáta Dámasy Ruiz-Jaraba Colomera, ukazuje se, že význam může být přikládán, i takovým historickým pramenům, jako jsou starověké báje či pověsti. Nařízení 2081/1992, stejně, jako současné účinné nařízení 510/2006 neuspořádává příslušné podmínky (činitele) pro posouzení zevšeobecnění názvu hierarchicky. Naskytnout se tedy může otázka, zda jedna z nich má přednost před ostatními. Dále Colomer ve svém stanovisku uvádí, že nic nebrání tomu, aby při posuzování, jestli výrobek zdruhověl, (pokud to bude náležitě odůvodněno), bude dán větší význam jednomu z činitelů, neboť vzhledem k tomu, že jejich instrumentální charakter má vymezit neurčitý právní pojem (tj. zdruhovění), budou činitelé posouzeny, podle jejich schopnosti dosáhnout takového cíle. Kromě individuálního zkoumání každého z činitelů je následně nutné přistoupit ke společnému posuzování, které v tomto případě zahrnovalo:

- Všechny přímé a nepřímé předcházející skutečnosti, s přihlédnutím k tomu, že zrovna v tomto případě má historické hledisko velký význam.

- Skutkové a právní tvrzení účastníků řízení, jakož i důkazy uvedené při řízení, které se týkají napadeného zápisu.

- Stanovisko vědeckého výboru vydané vysoce kvalifikovanými odborníky (dnes nahrazeného skupinou odborníků podle rozhodnutí EK č. 2007/71)

- Průzkum veřejného mínění uskutečněný v té době a odpovědi poskytnuté na dotazník zasláný Komisí.

Evropský soudní dvůr dále vzal v potaz argumenty uvedené Komisí v odůvodnění napadeného nařízení, kde uvádí podstatné skutečnosti, které ji vedly k závěru, že název „Feta“ není druhový. Zejména skutečnosti: „...že v jiných členských státech než v Řecku (zemi původu) je sýr „Feta“ běžně uváděn na trh s obaly odkazujícími na řeckou kulturní tradici a civilizaci. Z toho lze oprávněně dovodit, že spotřebitelé v těchto členských státech vnímají sýr „Feta“, jako sýr spojený s Řeckou republikou, i když byl ve skutečnosti vyroben v jiném členském státě ... spojení mezi názvem „Feta“ a Řeckem je tak záměrně navozováno a vyhledáváno, jakožto součást prodejní strategie těžící z pověsti výrobku, což vytváří nebezpečí záměny na straně

spotřebitele.“³³ Co se týká dalších z činitelů, které ovlivňují zdruhovění názvu ve Společenství uvádí v odůvodnění k rozsudku v této věci (přesněji v bodě 93) ESD, že název „Feta byl chráněn dohodou mezi Rakouskou republikou a Řeckým královstvím z roku 1972 a od té doby je užívání tohoto názvu v Rakousku vyhrazeno pouze pro řecké výrobky. Tyto hlavní důvody, mimo jiné vedly Evropský soudní dvůr k tomu, aby žalobu na neplatnost výše zmíněného nařízení zamítl. Rozsudek ESD v případě „Feta 2“ se tak stal významným vodítkem pro rozhodování sporů, ve kterém hraje svou roli eventuelní druhová povaha určitého potravinářského výrobku nebo potraviny chráněného příslušným komunitárním právním předpisem.

4.1.2 Případ „Parmigiano Reggiano“

Ve věci C- 132/05, byla podána žaloba na základě článku 226 SES, pro nesplnění povinnosti státem ohledně užívání názvu „parmesan“. Vzhledem k zapsanému chráněnému označení původu „Parmigiano reggiano“ a nestíhání ex officio zneužití tohoto chráněného názvu. Evropský soudní dvůr řešil mimo jiné také jestli název „parmesan“ zdruhověl, současně se zde řešil problém, zda výraz „parmesan“ je druhovým názvem, který by se dal odlišit od chráněného označení původu „Parmigiano Reggiano“. Tento rozsudek v bodech 32 až 38 obsahuje postoj Komise k uvedeným problémům. Podle Komise je jednak výraz „parmesan“ správným překladem chráněného OP „Parmigiano Reggiano“. Dále překlad, stejně jako chráněné OP v jazyce členského státu, který získal zápis tohoto označení, je výlučně vyhrazen výrobkům, které odpovídají jeho specifikaci. Dále uvádí, že výraz „parmesan“ nezduhověl, jelikož nikdy neztratil své zeměpisné zabarvení. Toto se může stát, pokud jej spotřebitel přestane považovat za údaj o zeměpisném původu a bude v něm spatřovat pouze údaj o určitém druhu výrobku (jak se stalo například v případech výrazů „Camembert“ a „Brie“). Na podporu těchto tvrzení Komise uvádí skutečnost, že výrobci napodobenin se snaží prostřednictvím slov nebo obrázků vytvořit spojitost mezi svými výrobky a Itálií (viz. výše spojení napodobenin výrobků s názvem „Feta“ s řeckou

---

³³ Bod 87 až 89 odůvodnění k rozsudku Evropského soudního dvora z 25. října 2005, ve spojených věcech C-465/02 a C- 466/02

kulturou).

Co se týče kombinovaných označení původu a zeměpisných označení Komise tvrdí (bod 20 až 22 uvedeného rozsudku), že systém ochrany práva Společenství vychází ze zásady, podle které zápis označení obsahující několik výrazů přiznává ochranu jak základním prvkům kombinovaného označení, tak také tomuto označení jako celku. Tudíž nevyžaduje zapsání každého prvku zvlášť (takový výklad byl potvrzen Evropským soudním dvorem už v rozsudku ze dne 9. června 1998 ve spojených věcech C-129/97 a 130/97, Chiciak a Fol). Mimo to jednotlivý prvek kombinovaného označení (OP/ZO) nepoživá ochrany podle příslušného nařízení, pokud dotyčné členské státy (nyní by se to mohlo vztahovat, vzhledem ke změnám zavedeným novým nařízením 510/2006 i na subjekty z třetích zemí) během oznámení dotyčného kombinovaného oznámení uvedly, že ochrana není požadována pro určité části tohoto označení. V příloze nařízení Evropské komise č. 1107/96, jímž se mimo jiné zapisuje Chráněné OP „Parmigiano Reggiano“ do Rejstříku, jsou upřesněny případy, ve kterých nebyla požadována ochrana částí dotčených označení (což v případě označení „Parmigiano Reggiano“ učiněno nebylo). ESD v bodech 29 a 30 tohoto rozsudku argumentuje, na základě uvedeného rozsudku Chiciak a Fol takto: Neexistence prohlášení osvědčujícího, že pro některé složky označení nebyla požadována ochrana přiznávaná čl. 13 nařízení 2081/1992, nemůže tvořit dostatečný základ pro určení dosahu uvedené ochrany. Otázka druhové povahy takového názvu nebo chráněné složky kombinovaného názvu je předmětem posouzení, které přísluší provést vnitrostátnímu soudu na základě podrobné analýzy dotčeného skutkového kontextu, který byl před ním vylíčen zúčastněnými.

V bodě 38 rozsudku „Parmigiano Reggiano“ je uveden názor Komise vycházející ze zásady teritoriality (podrobněji níže u případu „Grana“). Zde je uvedeno, že ačkoli byl sýr nazývaný, jako „parmesan“, který neodpovídal specifikaci chráněného označení původu „Parmigiano Reggiano“ byl vyráběn na území Itálie (tj. země původu), neznamená to, že tento výraz se stal v Itálii druhovým, protože takové sýry byly určeny výhradně pro vývoz do zemí, kde výraz „parmesan“ nepoživá žádné zvláštní ochrany. Rozsudek Evropského soudního dvora, tedy potvrdil, že název „parmesan“ není druhovým označením typu tvrdých sýrů, nicméně porušení povinnosti státem stíhat název „parmesan“ na základě příslušných ustanovení nařízení č. 2081/1992 neshledal a

proto tuto žalobu zamítl.

4.1.3 Příklad „Grana“

Dalším sporem, který může vyvstat se zapsaným označením ohledně jeho druhové povahy, je použití jednotlivé části takového názvu jako druhového (např. jako součást ochranné známky Společenství). Potom je možné se domáhat i prohlášení neplatnosti takovéto ochranné známky Společenství. Tak tomu bylo například ve věci T-291/03 (zde se jednalo o prohlášení neplatnosti ochranné známky „Grana Biraghi“, dále jen případ „Grana“), kde Soud prvního stupně rozhodoval, zda název „Grana“ je druhový a tudíž, navzdory zapsanému názvu „Grana Padano“ v Rejstříku chráněných označení původu a zeměpisných označení, může být název „Grana“ použit ve zmíněné ochranné známce Společenství.

Z článku 142 nařízení Rady (ES) o ochranné známce Společenství totiž vyplývá, že uvedeným nařízením nejsou dotčena ustanovení nařízení č. 2081/1992, a zejména jeho článek 14. Tj. příslušný orgán Společenství, který je oprávněn rozhodovat o zápisu OZ Společenství, kterým je Úřad pro harmonizaci ve vnitřním trhu (dále jen OHIM), je povinen používat nařízení 40/1994 takovým způsobem, aby nebyla dotčena ochrana přiznaná chráněným označením původu a zeměpisným označením podle příslušného předpisu komunitárního práva (tj. dříve 2081/1992, dnes 510/2006). Odvolací senát OHIM, který zrušil rozhodnutí zrušovacího oddělení, a tím zamítl žádost o prohlášení neplatnosti ochranné známky Společenství, a který dospěl k závěru, že slovo „Grana“ je druhové, však neprovedl podrobnou analýzu celého souhrnu činitelů způsobily určit druhovou povahu takového označení (podrobná analýza viz. případ „Feta 2“). Podle bodu 60 rozsudku „Grana“ článek 13 odst. 1 druhý pododstavec nařízení 2081/1992 vylučující ochranu druhových označení chráněných označení původu a zeměpisných označení, opravňuje tento odvolací senát k tomu, aby ověřil, zda dotčený výraz představuje skutečně druhové označení zemědělského produktu nebo potraviny. Tudíž měl provést takovýto druh analýzy. V bodu 62 tohoto rozsudku, dokonce SPS tvrdí, že odvolací orgán byl k použití takové analýzy dokonce povinen. Z výše uvedeného vyplývá, že nejenom Komise je povinna do důsledků zkoumat příslušné činitele

rozhodující o druhové povaze chráněného OP/ZO, nýbrž i jiný orgán Společenství, který je nadán pravomocí rozhodovat o právech s těmito označeními souvisejícími, má stejnou povinnost.

Další důležitý právní názor v rozsudku „Grana“ je vyjádřen v jeho bodu 80. Zde SPS uvádí, že ačkoli další sýry „Grana“ byly vyváženy do jiných zemí než do členských států Evropského společenství neznámá to automaticky, že v zemi původu zdruhověl. Pokud jde o sýr, který byl určen k vývozu do zemí, kde označení „Grana“ nepožívá žádné zvláštní legislativní ochrany, argument je neúčinný na základě zásady teritoriality uznané Evropským soudním dvorem v oblasti práv duševního vlastnictví v rozsudku ve věci C-3/91 (dále jen rozsudek Expotur). Bod 12 odůvodnění tohoto rozsudku totiž stanoví: „V souladu s principem teritoriality se ochrana označení provenience a označení původu řídí zákony země, ve které se o ochranu žádá (země dovozu, a nikoli zákony země původu. Ochrana je tak určena právem země dovozu a faktickými okolnostmi a aktuální koncepcí v této zemi. Tyto okolnosti a koncepce budou rozhodující pro to, zda jsou nakupující v této zemi klamáni resp. zda dané označení zdruhová. Jelikož je takovéto určení nezávislé na právu země původu a okolnostech tam existujících, označení chráněné v zemi původu jako označení provenience lze považovat za druhové označení v zemi dovozu a naopak.“³⁴ K tomu ještě nutno dodat, že pole rozsudku Expotur se ochrana označení původu vztahuje i na označení běžně známá, jako označení provenience. Jak bylo zmíněno výše výrobky, které jsou vyvážené ze zemí, kde je označení chráněno a nevyhovují příslušné specifikaci takto chráněného výrobku do zemí, kde označení takovou ochranu nepožívá, neznámá to, že toto označení (název) v zemi původu zdruhovělo.

4.1.4. Nejdůležitější principy a postupy vztahující se k určení druhové povahy názvu OP/ZO ve Společenství

Na základě uvedené judikatury se dají vyzdvihnout určité principy eventuelně postupy, které orgány, jež mají pravomoc rozhodovat o druhové povaze názvu zeměpisného označení nebo označení původu, které je chráněno příslušnou komunitární

---

³⁴ Bod 12 odůvodnění rozsudku Evropského soudního dvora ve věci C-3/91 (Expotur)

normou musí dodržovat. Jsou to zejména:

a) Provedení podrobné analýzy činitelů, které mohou mít vliv na to, jestli se název stal, nebo vždy byl druhový. Vzít v úvahu to, že činitelé, které příslušné nařízení uvádí nemají mezi sebou hierarchický vztah. Dále, že spolu s dalšími činiteli, které připadají v úvahu posuzovat (z nichž mnohé jsou uvedeny v judikatuře evropských soudů), musí být posuzovány, jak jednotlivě, tak ve vzájemném porovnání. A dále, že nic nebrání tomu, aby jednomu činiteli byl dán větší význam. (viz případ „Feta“).

b) Zásada teritoriality. Jak byla vyjádřena ve výše zmíněném rozsudku Expotur.

c) Pokud není výslovně prohlášeno subjektem žádajícím o zápis označení původu nebo zeměpisného označení, nevyplývá z toho, že jednotlivé části kombinovaného označení nejsou sami o sobě předmětem ochrany podle příslušného nařízení.

d) Označení může svoji druhovou povahu získat, pokud ho spotřebitelé postupem času přestanou spojovat s jeho zeměpisným původem, avšak označení zapsaná v Rejstříku chráněných označení původu a zeměpisných označení jsou proti tomuto chráněna.

Závěr

Označení původu a zeměpisná označení, jakož i další práva na označení, jako je ochranná známka nebo zaručená tradiční specialita, jsou dnes jistě důležitým vodítkem pro spotřebitele, který míří za určitými zárukami kvality výrobků. Mezi takovými právy na označení hrají však nejdůležitější úlohu ochranné známky, jejich tradice, zakotvení v dalece největším počtu právních řádů států světového společenství a v neposlední řadě účinné ochraně skýtané multilaterálními mezinárodními dohodami, zaručují vysokou poptávku po zapsání těchto označení. Naproti tomu jsou chráněná označení původu a zeměpisná označení tímto institutem zatlačena poněkud do pozadí. Proti institutu zaručené tradiční speciality, která je specifickým institutem komunitárního práva, jsou však tato označení ve výrazně prestižnější pozici.

Charakteristické znaky dané zeměpisným původem, které propůjčují výrobku jeho jedinečnost a kvalitu vzhledem k zeměpisné oblasti jeho původu, mohou hrát v myslích spotřebitelů důležitou úlohu při rozhodování o koupi toho či onoho podobného výrobku. Avšak kritéria, jaké musí splňovat určitý výrobek, aby mu byla poskytnuta náležitá ochrana před napodobováním a jiným možným zneužitím jeho názvu, jsou v různých právních systémech rozdílná. Výrobce, který zkoumá, jakou ochranu pro svůj výrobek nadaný jedinečnými vlastnostmi danými jeho zeměpisným původem hodlá zvolit, se musí zejména zabývat tím, na jaké trhy bude svůj takovýto specifický nadaný výrobek distribuovat. Je velmi důležité, aby si takový výrobce pečlivě prostudoval definice a okruh produktů, jaké mohou být dotyčnou právní úpravou chráněny. Dále také proti přesně jakým praktikám bude jeho výrobek chráněn. Proto pokud na relevantním trhu, v jehož rámci bude obchod s takovými výrobky převážně probíhat, nebude ochrana práv ze zeměpisných označení nebo označení právně zakotvena, bude jistě výhodnější chránit svůj výrobek jinými právními instituty, jako je například ochranná známka.

Česká republika, jakožto strana hlavních multilaterálních smluv ohledně označení původu a zeměpisných označení, zapracovala do svého právního řádu velice komplexní ochranu těchto označení. Tuto ochranu rozšiřuje i několik bilaterálních dohod, které zohledňují specifika ochrany určitých názvů ve vztahu k dotyčnému smluvnímu státu a v neposlední řadě i ochrana poskytovaná na základě příslušných

právních předpisů Evropských společenství. To značí, že tradiční výrobky se vztahem k českým zeměpisným oblastem mají ve své zemi původu dobrou pověst, a zákonodárci si uvědomují nutnost její důsledné ochrany.

Ochrana poskytovaná právem Evropských společenství, která byla v určitých důležitých aspektech předmětem podrobnějšího zkoumání v této práci, se v rámci ochrany označení původu a zeměpisných označení soustředí na ochranu určitých zemědělských výrobků a potravin. Vzhledem ke snaze získat ochranu i v dalších zemích mimo území Evropské unie je zde patrna snaha o sblížení komunitární právní úpravy s úpravou ochrany zeměpisných označení podle dohody TRIPS, která je v rámci Světové obchodní organizace garantem ochrany práv k duševnímu vlastnictví. Proto byla do systému komunitární ochrany zakomponována i ochrana vín a vinných produktů, na které se nevztahuje příslušné nařízení o ochraně zeměpisných označení a označení původu. Dále také možnost zapsat do rejstříků vedených Evropskou komisí i označení z jiných než členských zemí Evropských společenství.

V rámci ochrany poskytované komunitárním právem si kromě chráněného označení původu nebo zeměpisného označení může výrobce pro svůj zemědělský výrobek nebo potravinu zvolit ochranu výrobku označením zaručená tradiční specialita, a to v případě, že takový výrobek je specifický spíše díky svému tradičnímu charakteru, než zeměpisnému původu. Další možností je využití institutu kolektivní ochranné známky Společenství. Tyto instituty poskytují zejména alternativní řešení pro ochranu produktu, který by mohl splňovat požadavky na zapsání jako označení původu nebo zeměpisného označení, a vzhledem k obtížnosti dosažení takovéto ochrany, kvůli námitkovému řízení, (jak bylo na příslušném místě této práce demonstrováno na případě Karlovarských oplatek), by mohlo být řízení o zápisu OP/ZO časově velmi zdlouhavé a nejisté.

Problém ohledně určení, zda zápis je druhový, a kterým se zabývá příslušná část této práce, by měl ukazovat pravidla, kterými by se měl řídit při rozhodování orgán, který je k tomu příslušný. Vzhledem k relevantní judikatuře Evropského soudního dvora, byl tento problém podrobně rozebrán v rámci komunitárního práva. Jelikož je argument o druhové povaze častým námitkovým důvodem, při řízení o zápisu ZO/OP, jakožto i možné zpochybnění způsobilosti pro ochranu takového již zapsaného názvu, je

pro výrobce důležité zhodnotit, jestli jeho výrobek, který se chystá zapsat jako chráněné OP/ZO nemá tuto povahu.

Tyto uvedené skutečnosti by ve svém souhrnu měly pomoci pro výběr adekvátní ochrany pro výrobek, který je nadaný určitými specifickými vlastnostmi, spočívajícími v jeho zeměpisném původu. Výrobce z České republiky, který se chystá takový výrobek uvést na trh, si z uvedených možností může vzhledem ke konkrétní povaze takového výrobku zvolit ochranu přiměřenou této povaze.

Evropská komise zveřejnila dne 15.10.2008 Zelenou knihu o jakosti zemědělských produktů, ve které se mimo jiné zabývá instituty zeměpisných označení a zaručených tradičních specialit a zpřísněním podmínek pro registraci uvedených označení, eventuelně transformací těchto institutů z důvodu lepší ochrany takto označovaných výrobků. Tento dokument by mohl naznačit další vývoj v politice označování zemědělských produktů a potravin v rámci Evropské unie.

Další vývoj v právech na označení výrobků s výše uvedenými vlastnostmi, by se mohl vydat cestou naznačenou Evropskými společenstvími, tudíž sblížením mezinárodních, eventuelně nadnárodních právních úprav poskytujících ochranu OP/ZO. Toto by mohla být správná cesta pro zajištění ochrany takových výrobků v co největším počtu zemí světového společenství.

Seznam zkratek

EHS	Evropské hospodářské společenství
EK	Evropská komise
ES	Evropská(é) společenství
ESD	Evropský soudní dvůr
EU	Evropská unie
GATT	Všeobecná dohoda o clech a obchodu
KOZ	kolektivní ochranná známka
OHIM	Úřad pro harmonizaci ve vnitřním trhu
OOPZO	zákon č. 452/2001Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení a o změně zákona o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů
OP	označení původu
SES	Smlouva o založení Evropského společenství
SPS	Soud prvního stupně
TRIPS	Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví
WIPO	Světová organizace duševního vlastnictví
WTO	Světová obchodní organizace
ZO	Zeměpisné označení
ZTS	Zaručená tradiční specialita

Seznam použité literatury a pramenů

Literatura

1. Slováková, Z., Průmyslové vlastnictví, Praha: LexisNexis CZ, 2007
2. Horáček, R., Čada, K., Hajn, P., Práva k průmyslovému vlastnictví, Praha: C. H. Beck, 2005
3. Týč, V., Průmyslová a autorská práva v mezinárodním obchodě, Praha: Linde, 1997
4. Ježek, J., Právo průmyslového vlastnictví, Praha: Linde, 1996
5. Jakl, L a kolektiv, Ochrané známky a označení původu, Praha: Úřad průmyslového vlastnictví, 2002
6. Knap, K., Kunz, O., Opltová, M., Průmyslová práva v mezinárodních vztazích, Praha: Academia, 1988
7. Slováková, Z., Ochrana označení původu a zeměpisných označení po 1.4.2002 1. část *in* Průmyslové vlastnictví č. 7-8/2001
8. Slováková, Z., Ochrana označení původu a zeměpisných označení po 1.4.2002 2. část *in* Průmyslové vlastnictví č. 9-10/2002
9. Slováková, Z., K poslední novelizaci zákona č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení *in* Průmyslové vlastnictví č. 3/2001
10. Soudková, R., Nové nařízení Rady (ES) č. 510/2006 o ochraně zeměpisných označení a označení původu zemědělských produktů a potravin *in* Průmyslové vlastnictví č. 5-6/2006
11. Čížková, H., Ochrana zeměpisných označení a označení původu *in* Průmyslové vlastnictví č. 7-8/2004
12. Vyparina, S., Priemyselnoprávna politika štátu v oblasti označení povodu a zeměpisných označení *in* Duševné vlastníctvo, č. 3/2002

Internetové zdroje

1. <http://www.ochranné-známky.info>
2. <http://www.wto.org>
3. <http://www.wipo.int>
4. <http://www.upv.cz>
5. <http://europa.eu>
6. <http://www.mze.cz>
7. <http://www.kdu.cz>
8. <http://www.svet.czsk.net>
9. <http://www.euroskop.cz>
10. <http://www.lidovky.cz>
11. <http://www.rozhlas.cz>
12. <http://www.zateckychmel.eu>

Právní předpisy a mezinárodní smlouvy

1. zákon č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení a o změně zákona na ochrany spotřebitele
2. nařízení Rady (EHS) č. 2081/92, o ochraně zeměpisných označení a označení původu zemědělských produktů a potravin
3. nařízení Rady (ES) č. 1493/1999 o společné organizaci trhu s vínem
4. nařízení Rady (ES) č. 509/2006, o zemědělských produktech a potravinách, jež představují zaručené tradiční speciality
5. nařízení Rady (ES) č. 510/2006, o ochraně zeměpisných označení a označení původu zemědělských produktů a potravin
6. nařízení Rady (ES) č. 40/94, o ochranné známce Společenství
7. nařízení Komise (ES) č. 1898/2006, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 510/2006 o ochraně zeměpisných označení a označení původu zemědělských produktů a potravin
8. nařízení Komise (ES) č. 1216/2007, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení

Rady (ES) č. 509/2007 o zemědělských produktech a potravinách, jež představují zaručené tradiční speciality

9. nařízení Komise (ES) č. 1829/2002, kterým se mění příloha nařízení (ES) č. 1107/96, pokud jde o název „Feta“

10. nařízení Komise (ES) č. 1107/96, o zápisu zeměpisných označení a označení původu podle postupu stanoveného v článku 17 nařízení Rady (EHS) č. 2081/92

11. rozhodnutí Komise č. 93/53/EHS, o zřízení vědeckého výboru pro označení původu, zeměpisná označení a osvědčení o zvláštní povaze

12. rozhodnutí Komise č. 2007/71/ES, kterým se zřizuje vědecká skupina odborníků pro označení původu, zeměpisná označení a zaručené tradiční speciality

13. rozhodnutí Rady (ES) č. 1999/468/ES, o postupech pro výkon pravomocí svěřených Komisi

14. Smlouva o založení Evropského Společenství ze dne 25. března 1957

15. Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví ze dne 20. března 1883

16. Madridská dohoda o potlačování falešných nebo klamavých údajů o původu zboží ze dne 14. dubna 1891

17. Lisabonská dohoda na ochranu označení původu a o jejich mezinárodním zápisu ze dne 31. října 1958

18. Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví ze dne 15. dubna 1994

Judikatura ESD a SPS

1. rozsudek ESD ve spojených věcech C-465/02 a C-466/02 ze dne 25. října 2005

2. rozsudek ESD ve věci C-132/05 ze dne 26. února 2008

3. rozsudek ESD ve věci C-3/91 ze dne 10. listopadu 1992

4. rozsudek ESD ve spojených věcech C-321/94, C-322/94, C-323/94 a C-324/94 ze dne 7. května 1997

5. rozsudek SPS ve věci T-291/03 ze dne 12. září 2007

Další prameny

1. Stanovisko generálního advokáta Dámasa Ruiz-Jaraba Colomera ke spojeným věcem C-465/02 a C-466/02 přednesené dne 10. května 2005
2. Komise (ES), Zelená kniha o jakosti zemědělských produktů z <http://www.upv.cz>
3. Zveřejnění žádosti podle čl. 6 odst. 2 nařízení Rady (ES) č. 510/2006 o ochraně zeměpisných označení a označení původu zemědělských produktů a potravin č. 2007/C 85/02 z Úředního věstníku Evropské unie

Příloha 1

Loga Společenství

Chmel a chmelové výrobky, které mohou být označeny jako ŽATECKÝ CHMEL jsou opatřeny touto etiketou:

Příloha 2

KLASIFIKACE PRODUKTŮ PRO ÚČELY NAŘÍZENÍ RADY(ES) č. 510/2006

1. ZEMĚDĚLSKÉ PRODUKTY URČENÉ K LIDSKÉ SPOTŘEBĚ, UVEDENÉ V PŘÍLOZE I SMLOUVY

- Třída 1.1 Čerstvé maso (a droby)
- Třída 1.2 Masné výrobky (vařené, solené, uzené atd.)
- Třída 1.3 Sýry
- Třída 1.4 Ostatní produkty živočišného původu (vejce, med, různé mléčné výrobky kromě másla atd.)
- Třída 1.5 Oleje a tuky (másla, margarin, olej atd.)
- Třída 1.6 Ovoce, zelenina a obiloviny v nezměněném stavu nebo zpracované
- Třída 1.7 Čerstvé ryby, měkkýši a korýši a výrobky z nich získané
- Třída 1.8 Ostatní produkty přílohy I Smlouvy (koření atd.)

2. POTRAVINY UVEDENÉ V PŘÍLOZE I NAŘÍZENÍ

- Třída 2.1 Pivo
- Třída 2.2 Přírodní minerální vody a pramenité vody (ukončeno)³⁵
- Třída 2.3 Nápoje vyrobené z rostlinných výtažků
- Třída 2.4 Chléb, pečivo, cukrářské výrobky, cukrovinky, sušenky a ostatní pekařské zboží
- Třída 2.5 Přírodní klovatiny a pryskyřice
- Třída 2.6 Hořčičná pasta
- Třída 2.7 Těstoviny

3. ZEMĚDĚLSKÉ PRODUKTY UVEDENÉ V PŘÍLOZE II NAŘÍZENÍ

- Třída 3.1 Seno
- Třída 3.2 Vonné silice
- Třída 3.3 Korek
- Třída 3.4 Košenila (surovina živočišného původu)
- Třída 3.5 Květiny a okrasné rostliny
- Třída 3.6 Vlna
- Třída 3.7 Proutí
- Třída 3.8 Třený len

---

³⁵ Použije se pouze pro zápisy do rejstříku a žádosti před 31. březnem 2006.

KLASIFIKACE PRODUKTŮ PRO ÚČELY
NAŘÍZENÍ RADY (ES) č. 509/2006

1. PRODUKTY URČENÉ K LIDSKÉ SPOTŘEBĚ UVEDENÉ V PŘÍLOZE I
SMLOUVY O ES

- Třída 1.1 Čerstvé maso (a droby)
- Třída 1.2 Masné výrobky (vařené, solené, uzené atd.)
- Třída 1.3 Sýry
- Třída 1.4 Ostatní produkty živočišného původu (vejce, med, různé mléčné výrobky kromě másla atd.)
- Třída 1.5 Oleje a tuky (másla, margarín, olej atd.)
- Třída 1.6 Ovoce, zelenina a obiloviny v nezměněném stavu nebo zpracované
- Třída 1.7 Čerstvé ryby, měkkýši a korýši a výrobky z nich získané
- Třída 1.8 Ostatní produkty přílohy I Smlouvy

2. POTRAVINY UVEDENÉ V PŘÍLOZE I NAŘÍZENÍ (ES) č. 509/2006

- Třída 2.1 Pivo
- Třída 2.2 Čokoláda a ostatní potravinové přípravky obsahující kakao
- Třída 2.3 Cukrovinky, pečivo, cukrářské výrobky a sušenky
- Třída 2.4 Těstoviny, též vařené nebo plněné
- Třída 2.5 Předvařené pokrmy
- Třída 2.6 Hotové kořenící omáčky
- Třída 2.7 Polévky a vývary
- Třída 2.8 Nápoje vyrobené z rostlinných výtažků
- Třída 2.9 Zmrzliny a šerbety

Designations of origin and geographical indications

Resumé

This thesis as an introduction briefly indicate subject which was chosen to deal with. There are determined objectives which author wanted to achieve. Following content is excursion to the history of law regulation of those institutes and definition of legal terms used in this thesis showing mutual differences.

Main subject of interest in this thesis are rights of designation of origin, including geographical indication protected by different legal adjustments. This survey is performed in Czech system of law, international multilateral agreements, international bilateral agreements and law of the European Communities.

Following two chapters are oriented more in detail of law of the European Communities. Partly there is anatomized comparison of regulation in protection of agricultural and alimentary products restricted by the Council (EC) regulation no. 510/2006, on the protection of geographical indications and designations of origin for agricultural products and foodstuffs with regulation no. 509/2006, on agricultural products and foodstuffs as traditional specialities guaranteed. Upon it deals with concrete contradiction in level of solving complication, set by entered objection against registration of indication of geographical origin to the Register of indications of origin and geographical indications, administrated by the European commission

In following content there are recommendations of resolutions. Because of the much repeated situation is entering the objection against registration to the Register of designations of origin and geographical indications is generic term of the indication, one chapter of this thesis is dedicated to this questions. Based on the European Court of Justice and the Court of First Instance of the European Communities jurisdiction there is possibility of sequential deep analysis of the generic characteristic of product. At the end of this chapter, there are selected several principles and procedures which executive authority must respect. And in essence it shows possible settlement with set situation.

At final conclusions there is emphasized the importance of unification international legal regulations in field of protection geographical indication and designation of origin. This should be the right way for the future development of international protection of those rights.

Objective of this thesis should help us to find the right choice for the right protection of products which uniqueness consists in their origin. Another point in this thesis is to remind about obstructions which are related to administration and other possible complications.

Klíčová slova

označení původu

zeměpisné označení

designation of origin

geographical indication